

Päiväys
2.7.2024

1 (2)

Diaarinumerot

633/03.04.04.04.20/2024
636/03.04.04.04.20/2024
638/03.04.04.04.20/2024
647/03.04.04.04.20/2024
648/03.04.04.04.20/2024

JULKINEN KUULUTUS

Valitukset vesilain mukaisesta päätöksestä

Vesilain 15 luvun 3 §:n mukaan Vaasan hallinto-oikeuden on annettava lupaviranomaisen, valtion valvontaviranomaisen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen vesilain nojalla antaman päätöksen sekä ojitustoimituksessa annetun päätöksen johdosta jätetty valitus tiedoksi julkisella kuulutuksella noudattaen, mitä hallintolain 62 a §:ssä säädetään. Tieto kuulutuksesta on julkaistava hankkeen vaikutusalueen kunnissa noudattaen, mitä kuntalain 108 §:ssä säädetään.

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

2.7.2024

Valitusten tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta.

Valitusten tiedoksisaantipäivä on 9.7.2024.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuteen on jätetty vesilain mukaisessa lupa-asiassa viisi valitusta Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätöksestä 10.4.2024 nro 38/2024 (Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentaminen, Vaasan hallinto-oikeuden palauttama asia, Ähtäri).

Seuraavat tahot ovat jättäneet asiassa valituksen:

- Valitus 1) Killin Voima Oy
- Valitus 2) yksityishenkilöitä
- Valitus 3) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- Valitus 4) SLL Pohjanmaan piiri ry
- Valitus 5) Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalousviranomainen

Valitusasiakirjojen nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja valitukset pidetään nähtävillä 2.7. – 30.8.2024 Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla (<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallintooikeudenkuulutukset/valituskuulutukset.html>). Hallinto-oikeuden verkkosivuilla valitukset ovat ilman liitteitä. Tieto kuulutuksesta on julkaistava Ähtärin kaupungissa.

Hallintolain 62 b §:n mukaan julkisen kuulutuksen ja kuulutettavan asiakirjan tiedot julkaistaan, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Henkilötiedoista julkaistaan kuitenkin ainoastaan tiedonsaannin kannalta välttämättömät henkilötiedot.

Mahdollisuus vastineen antamiseen

Vaasan hallinto-oikeus varaa asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, tilaisuuden vastineen antamiseen. Mahdollinen vastine tulee toimittaa hallinto-oikeuteen **viimeistään 30.8.2024**. Luvan hakijalle ja viranomaisille varataan erikseen tilaisuus vastineen antamiseen.

Vastineeseen on merkittävä sen tekijän nimi, postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite. Vastineessa on ilmoitettava asian ensimmäinen diaarinumero 633/2024.

Kiinteistön osaomistajaa pyydetään antamaan tieto kuulutuksesta myös kiinteistön mahdollisille muille omistajille ja haltijoille.

VAASAN HALLINTO-OIKEUS
Kuulemiskanslia 029 56 42729

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla:
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

Valitus 1

Killin Voima Oy Inhankosken vesivoimalaitos Valitus aluehallintoviraston päätöksestä

Päätös, johon haetaan muutosta: Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös
Nro 38/2024, annettu 10.4.2024,
Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentaminen, Ähtäri

Dnro: LSSAVI/15884/2022

Valittajan nimi ja kotikunta: Killin Voima Oy, Virrat

Valittajan yhteystiedot: Killin Voima Oy, Keskustie 10, 34800 Virrat

Valittajan yhteyshenkilö: [REDACTED]

Vaasan hallinto-oikeudelle

Muutoksenhakuvaatimus ja perustelut

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on myöntänyt 10.4.2024 antamallaan päätöksellä Nro 38/2024 Killin Voima Oy:lle luvan Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentamiseen. Killin Voima Oy valittaa päätöksestä ja vaatii Vaasan hallinto-oikeutta muuttamaan päätöksen lupamääräyksiä tässä valituksessa esitetyllä tavalla. Jäljempänä esitetyissä muutetuissa lupamääräyksissä on muutokset korostettu alleviivaamalla.

Lupamääräys 6

Hakija vaatii, että lupamääräys 6 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

- 6) Yläkanavan yli on Inhankosken yksityistien kohdalle rakennettava silta, jonka kantavuuden on oltava vähintään 48 t. Kanavan ja sillan rakennustyön aikana on varmistettava jatkuva kulkuyhteys Inhankosken yksityistien varrella oleviin kiinteistöihin.

Sillan leveys sovitetaan nykyisen tien leveyden mukaan niin, että tien laatutaso säilyy nykyistä vastaavana. Sillan leveys ja ajokaistojen määrä määritetään toteutussuunnitelun yhteydessä, eikä siitä ole tarkoituksenmukaista määrätä lupamääräyksessä.

Lupamääräys 7

Hakija vaatii, että lupamääräys 7 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

- 7) Inhan tehtaiden pato on tiivistettävä suodatinkankaiden ja maa-aineksen avulla, jonka jälkeen padon harja kivetään uudelleen. Kunnostetun padon harjan keskimääräinen korkeus uoman kohdalla tulee olla $N_{2000} +151,93$ m.

Pohjapadon purkukyky on laskettu vapaana ylisyoöksynä, jota varten on määritetty padon harjan muodosta riippuva purkautumiskerroin. Padon harja ei ole aivan tasainen, vaan se rakennetaan lohkokivistä. Alivirtaamalla virtaama kalatiehen on noin 0,8–0,9 m³/s ja virtaama padon harjakivien yli ja välistä on noin 0,1–0,2 m³/s. Sentin tarkkuudella annettu määräys padon yläpuolisen vedenpinnan korkeudesta ei ole

tarkoituksenmukainen. Virkistyskäytön kannalta olennaista on alivirtaaman aikaisen vedenpinnan nostaminen noin 0,3 m:llä.

Lupamääräys 8

Hakija vaatii, että lupamääräyksen 8 viimeinen kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti:

8) - - -

Lupamääräysten mukaiset kalatiesuunnitelmat on esitettävä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään kolme kuukautta ennen kalatien rakentamisen aloittamista. Toteutuksessa on noudatettava kalatalousviranomaisen antamia ohjeita.

Päätöksen lupamääräyksessä esitetty määräaika kalatiesuunnitelmien esittämiselle on perusteeton. Kalatien toteutussuunnittelua ei tuossa vaiheessa ole välttämättä vielä edes aloitettu. Määräaika on sidottava päätöksen lainvoimaiseksi tulemisen sijasta kalatien rakentamisen aloittamiseen. Hakijan esittämä määräaika on riittävän ajoissa sen varmistamiseksi, että kalatien toteutuksessa ehditään huomioida kalatalousviranomaisen antamat ohjeet.

Lupamääräys 9

Hakija vaatii, että lupamääräys 9 poistetaan:

Kalatiesuunnitelmat toimitetaan etukäteen kalatalousviranomaisen hyväksyttäväksi ja toteutuksessa noudatetaan viranomaisen ohjeita (lupamääräys 8). Kun kalatalousviranomaisella on rakentamisen aikana mahdollisuus ohjata rakentamista, on määräys muutoshakemuksesta kalateiden rakenteisiin 6 vuoden kuluttua voimalaitoksen käytön alettua tarpeeton. Tarkkailutulosten toimittaminen viranomaiselle määritetään tarkkailuohjelmassa (lupamääräys 23).

Lupamääräys 11

Hakija vaatii, että lupamääräys 11 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

11) *Rakennustyöt on tehtävä siten, että vesistölle ja sen käytölle aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa. Hankaveden ruoppausalue on tarvittaessa ympäröitävä suoja- ja suojaverholla. Koneasema ja sen yläkanava sekä pääsääntöisesti myös alakanava on rakennettava kuivatyönä. Vesistön vedenlaatuun vaikuttavat rakennustyöt on tehtävä 1.9.–31.5. välisenä aikana.*

Samentumisen leviäminen riippuu mm. ruopattavan pohjamaan ominaisuuksista ja käytettävästä kalustosta. Mahdollisen suoja- ja suojaverhon tarve ja suoja- ja suojauksen laajuus selviää suunnittelun ja rakennustöiden valmistelun yhteydessä.

Lupamääräys 15

Hakija vaatii, että lupamääräys 15 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

15) *Vesivoimalaitokselle saadaan juoksuttaa vettä enintään 15 m³/s. Juoksutusta saadaan muuttaa vuorokauden sisällä korkeintaan kaksi kertaa siten, että jaksojen juoksuvirtaaman ero saa olla enintään 7,5 m³/s.*

Aikavälillä 1.6. – 30.9., kun seuraavan vuorokauden tulovirtaama on vesistöön- nusteiden mukaan 1,0–2,0 m³/s, saa juoksu- ja jaksojen maksimivirtaama olla enintään 5,0 m³/s.

Luvan haltijan tulee varmistaa, että juoksutusmuutokset tulevat alapuolisten voimalaitosten tietoon riittävän ajoissa.

Jäänmuodostumisaikaan juoksutus tulee toteuttaa siten, että se ei lisää haitallista jäänmuodostumista alapuolisessa uomassa ja mahdollistaa tarvittaessa jääkannen muodostumisen.

Edellä mainituista määräyksistä saadaan poiketa tulvasuojelun niin edellyttäessä sekä ennakoimattoman vesitilanteen tai alapuolisen haitallisen jäätilanteen johdosta.

Hakija on esittänyt hakemussuunnitelmassa selvityksen lyhytaikaissäädön vaikutuksista vedenkorkeuksiin. Enimmillään vaihtelu alapuolisessa uomassa on 12–28 cm, kun juoksutusvirtaaman muutos on 0–15 m³/s. Nyt annetun lupamääräyksen ensimmäisessä kappaleessa juoksutusvirtaaman muutos on rajoitettu tästä puoleen, mikä vähentää jo alun perinkin maltillisia vedenkorkeuden muutoksia ja siten juoksutusvirtaaman lisärajoittaminen 7,5 → 4,0 m³/s on tarpeeton.

Peräkkäisten vuorokausien keskimääräinen juoksutus riippuu Ähtärinjärven säännöstelystä. Voimalaitoksen edun mukaista on, että yläpuolisen järven pinta pidetään lähellä säännöstelyn ylärajaa. Laitoksen juoksutusta ei ole tarvetta sitoa edellisen vuorokauden keskimääräiseen juoksutukseen.

Lupamääräyksen mukaan 1.6.–31.10. välisenä aikana tulovirtaaman ollessa 1,0–2,0 m³/s saa maksimivirtaama olla 5 m³/s. Määrättyä ajanjaksoa ei ole lupapäätöksessä perusteltu. Virkistyskäytön kannalta ajanjaksoksi on perusteltua määrätä 1.6.–30.9.

Koska säännöstelyn yläraja laskee kesäkuun aikana 0,2 m, voi säännöstelyn hoitaminen edellyttää tulovirtaamaa isompaa kokonaisjuoksutusta. Jos menovirtaama sidotaan tulovirtaamaan, voi se kesäkuussa estää säännöstelyluvan noudattamisen. Voimalaitosluvalla ei tule määrätä Ähtärinjärven säännöstelystä.

Lumi- ja valuntatilanne huomioidaan jo Ähtärinjärven säännöstelyssä ja sitä koskeva määräys voimalaitosluvassa on tarpeeton.

Lupamääräys 16

Hakija vaatii, että lupamääräys 16 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

- 16) Säännöstelyluvassa määrätystä vähimmäisvirtaamasta on juoksutettava säännöstelypadon kalatiehen vähintään 0,8 m³/s lukuun ottamatta 1.12.–30.4. välinen aika, jolloin kalatiehen on juoksutettava vähintään 0,2 m³/s ja säännöstelypadon alapuoliseen uomaan jatkuvasti vähintään 0,2 m³/s:n virtaama. Inhan tehtaiden padon kalatiehen on jatkuvasti juoksutettava vähintään 0,8 m³/s.

Virtaaman jakaantuminen kalatien ja säännöstelypadon aukkojen kesken riippuu säännöstelyluvan määräamästä Hankaveden vedenkorkeudesta. Vedenkorkeus on korkeimmillaan toukokuussa ja se pidetään melko tasaisena kesäkuusta joulukuulle. Vedenpinnan lasku aloitetaan tammikuussa ja vedenkorkeus on alimmillaan maaliskuuhun vaihteessa. Säännöstelyluvassa määrätty vedenpinnan yläraja on alimmillaan 1.4. ja luvan mukaan vedenpinta saadaan nostaa takaisin kesäajan vedenkorkeuteen 1.5. mennessä. Tästä johtuen pienemmän kalatievirtaaman ajanjakson tulee olla huhtikuun loppuun asti. Kalatiehen esitetty minimivirtaama 0,2 m³/s on vesieliöstölle riittävä talvikautena.

Inhan tehtaiden padon kunnostus toteutetaan nykyistä vastaavana kivirakenteisena pohjapatona. Koko vähimmäisvirtaaman ohjaaminen kalatiehen edellyttäisi padon täydellistä tiiveyttä tasoon $N_{2000} + 151,95$ m saakka, mikä ei ole padon harjan kivirakenteesta johtuen mahdollista. Kalatien virtaama $0,8 \text{ m}^3/\text{s}$ turvaa riittävän houkutusvirtaaman.

Lupamääräys 20

Hakija vaatii, että lupamääräys 20 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

- 20) *Luvan haltijan on tehtävä Inhan säännöstelypadon ja Inhan tehtaiden padon välisellä alueella ennakkotarkkailua, rakentamisen ja käytönaikaista tarkkailua pinta- ja kaivovesien laatuun ja pohjaeläimistöön sekä tarkkailtava jatkuvatoimisesti käytön aikaisia vedenpinnan korkeuksia ja voimalaitoksen, kalatien ja säännöstelypadon kautta juoksutettavia virtaamia Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Esitys tarkkailusuunnitelmaksi on toimitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi vuoden kuluessa siitä, kun tämä päätös on saanut lainvoiman. Ennakkotarkkailun tulokset on esitettävä Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään kolme kuukautta ennen rakennustöiden aloittamista.*

Kolmen kuukauden määräaika tarkkailusuunnitelman toimittamiselle on lyhyt ja se esitetään muutettavaksi yhteen vuoteen.

Lupamääräys 22

Hakija vaatii, että lupamääräys 22 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

- 22) *Luvan haltijan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia liito-oravien kulkuyhteyksien toimivuuteen Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Esitys tarkkailusuunnitelmaksi on toimitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi viimeistään kolme kuukautta ennen rakentamisen aloittamista.*

Tarkkailun aloittaminen on tarpeen hankkeen toteutuksen alkaessa. Lupamääräyksen mukainen tarkkailusuunnitelman toimittamisvelvoite lähes välittömästi päätöksen lainvoimaiseksi tulemisen jälkeen on perusteeton. Hakijan esittämä määräaika on vesilain 3 luvun 11 §:n mukaisesti riittävä asianmukaisen tarkkailun järjestämiseksi.

Lupamääräys 23

Hakija vaatii, että lupamääräys 23 muutetaan kuulumaan seuraavasti:

- 23) *Luvan haltijan on tarkkailtava kalateiden ja niiden välisen uoman sekä yläkanavan alasvaelluksen ohjausrakenteen toimivuutta kalojen ylös- ja alasvaelluksessa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Esitys kalataloudelliseksi tarkkailuksi on toimitettava hyväksyttäväksi Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään kolme kuukautta ennen rakennustöiden valmistumista.*

Kalateiden tarkkailusuunnitelman laatiminen on tarkoituksenmukaista vasta, kun kalateiden toteutussuunnitelmat on laadittu. Tarkkailu aloitetaan hankkeen valmistuttua. Tarkkailun kesto määritetään tarkkailuohjelmassa. Lähtökohta tarkkailuohjelman toimitusajalle tulee olla niin, että tarkkailu voidaan aloittaa toiminnan alkaessa. Päätöksen mukainen määräaika on perusteeton.

Lupamääräys 30

Ensisijaisesti hakija vaatii, että lupamääräyksen 30 viimeinen kappale muutetaan kuumalumaan seuraavasti:

30) ---

Korvaukset on talletettava aluehallintovirastoon ennen hankkeen toteuttamiseen ryhtymistä, mutta kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Korvaukset maksetaan ennen korvausvelvollisuuden aiheuttavaan toimenpiteeseen ryhtymistä.

Menettely varmistaa korvausten maksamisen ennen hankkeen toteuttamista ja samalla vältetään mahdolliset aiheettomat korvaukset, jos hanketta ei toteutettaisikaan.

Toissijaisesti hakija vaatii, että lupamääräyksen 30 viimeinen kappale muutetaan kuumalumaan seuraavasti:

30) ---

Korvaukset on maksettava ennen hankkeen toteuttamiseen ryhtymistä, mutta kuitenkin viimeistään vuoden kuluessa siitä lukien, kun tämä päätös on tullut lainvoimaiseksi. Korvauksille on korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisesti maksettava vuotuista viivästyskorkoa eräpäivästä lukien. Viivästyskoron määrä on kulloinkin voimassa oleva korkolain 12 §:n mukainen viitekorko lisättynä seitsemällä prosenttiyksiköllä.

Hankkeen investointipäätös tehdään vasta luvan saatua lainvoiman. Sen jälkeen aloitetaan hankkeen valmistelu, toteutussuunnittelu ja päälaitteiden hankinta, mikä tämän tyyppisissä hankkeissa kestää tavanomaisesti vähintään vuoden. Hakijan kannalta on kohtuutonta, että korvaukset jouduttaisiin maksamaan jo kuuden kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

Vesilain 13 luvun 16 §:n mukaan kertakaikkinen rahakorvaus on määrättävä maksettavaksi tai asianmukaisesti tallettavaksi aluehallintovirastoon ennen korvausvelvollisuuden aiheuttavaan toimenpiteeseen ryhtymistä. Korvaus on kuitenkin maksettava vuoden kuluessa siitä, kun päätös sai lainvoiman. Näin ollen kuuden kuukauden maksuajalle ei ole perusteita.

Liitteet

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös Nro 38/2024, annettu 10.4.2024

Valitus 2

VALITUS / MUUTOKSENHAKU

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen 10.4.2024 nro 38/2024
(diaarinro LSSAVI/15884/2022)

1. Valittajat / muutoksenhakijat

Valituksen ovat laatineet ja muutosta LSSAVI:n päätökseen hakevat yhteisesti hankkeen vaikutusalueen, eli Inhankosken kiinteistönomistajat. Tämän valituksen yhteyshenkilöt ovat:

Nimi:

Osoite:

Kiinteistö:

Puhelinnumero:

Sähköposti:

Inhankosken kiinteistönomistajat	Kiinteistötunnus	Tilan nimi	Sähköpostiosoite
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]
[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]	[Redacted]

2. LSSAVI:n päätöksen kohta, josta valitetaan / johon haetaan muutosta

2.1. Ensisijainen muutoksenhaku: päätöksen kumoaminen

Valitukseen osaa ottaneet Inhankosken kiinteistönomistajat vaativat ensisijaisesti, että Vaasan hallinto-oikeus:

A) kumoaa kokonaisuudessaan Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentamista ja käyttöä koskevan luparatkaisun, eli Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 10.4.2024 antaman päätöksen nro 38/2024 (LSSAVI/15884/2022); ja

B) hylkää Killin Voima Oy:n hakemuksen Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentamiseksi.

2.2. Toissijainen muutoksenhaku: muutokset lupamääräykseen

Mikäli Vaasan hallinto-oikeus jättää LSSAVI:n päätöksen voimaan, vaativat Inhankosken kiinteistönomistajat toissijaisesti lupamääräyksen muuttamista vähintään kolmelta osin (A–C):

A) Molempien kalateiden vähimmäisvirtaamaksi tulee asettaa 1,5 m³/s koko vuoden ajaksi, jotta kalateillä on edes teoriassa mahdollisuus toimia tarkoituksenmukaisesti. Nykyisellään LSSAVI:n päätöksen lupamääräyksessä (s. 53) määritellään näin:

”16) Säätöalustepadon kalatiehen on juoksetettava vähintään 0,8 m³/s lukuun ottamatta 1.12–31.3 välinen aika, jolloin kalatiehen on juoksetettava vähintään 0,5 m³/s. Säätöalusteluvassa määrätystä vähimmäisvirtaamassa säätöalustepadon alapuoliseen uomaan on jatkuvasta johdettava vähintään 0,2 m³/s:n virtaama. Inhan tehtaiden padon kalatiehen on jatkuvasti juoksetettava vähintään 1 m³/s.

B) Vesivoimalaitoksen luvansaaja/luvanhaltija tulee velvoittaa rakentamaan kalatiet jo hankkeen ensimmäisessä vaiheessa. Kalatiet on myös veloitettava ottamaan käyttöön aiemmin, jotta vaelluskalojen esteetön kulkuyhteys voidaan edes teoreettisesti yrittää turvata. Nykyisellään LSSAVI:n lupamääräyksessä (s. 53) todetaan juoksetussäännöstä ja kunnossapidosta seuraavaa:

”17) Kalatiet on otettava käyttöön viimeistään silloin kun voimalaitos otetaan käyttöön. Kalateiden rakenteita saadaan muuttaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla, jos kalavaelluksen varmistaminen sen edellyttää.”

C) Vesivoimalaitoksen luvansaajalle/luvanhaltijalle tulee määrätä lyhytaikaissäätöalustelyn harjoittamista koskeva kielto. Nykyisellään LSSAVI:n lupamääräys (s. 52–53) sallisi tämän:

”15) Vesivoimalaitokselle saadaan juoksettaa vettä enintään 15 m³/s. Juoksetusta saadaan muuttaa vuorokauden sisällä korkeintaan kaksi kertaa siten, että jaksojen juoksetusvirtaaman ero saa olla enintään 7,5 m³/s.

Kun vuorokauden tulovirtaama on vesistöennusteen mukaan alle keskivirtaaman 8,6 m³/s, niin jaksojen juoksutusvirtaaman ero saa olla enintään 4 m³/s.

Peräkkäisten vuorokausien keskimäärinen juoksutus pitää olla vähintään 70 % ja saa olla enintään 130 % edellisen vuorokauden juoksutuksesta.

Aikavälillä 1.6.–31.10. ja vuorokauden tulovirtaaman ollessa 1,0–2,0 m³/s, juoksutusjaksojen maksimivirtaama saa olla enintään 5,0 m³/s. Vuorokauden kokonaisjuoksutus yhdessä ohijuoksutuksen kanssa ei saa kuitenkaan olla enempää kuin vuorokauden tulovirtaama.

Luvan haltijan tulee varmistaa, että juoksutusmuutokset tulevat alapuolisten voimallistusten tietoon riittävän ajoissa. - -"

3. Yksilöidyt perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Inhankosken kiinteistönomistajat jättivät Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle erittäin kattavan ja laajan muistutuksen joulukuussa 2023. Kyseinen muistutus on myös Vaasan hallinto-oikeudelle osoitetun valituksen liitteenä. Pyydämme Vaasan hallinto-oikeutta huomioimaan kokonaisuudessaan kiinteistönomistajien muistutuksen sisällön ratkaisua tehdessään. Muistutus sisältää perusteluidemme tukena olevien lähteiden tarkat hakutiedot.

Osoitimme muistutuksemme luvussa 3. useita yksilöityjä perusteita lupahakemuksen epäämiseksi ja perusteet ovat edelleen relevantit. Emme toista uudelleen kaikkea kirjoitettua, mutta nostamme esille tärkeimpiä seikkoja, joita perustelemme painokkaasti ja osittain uusiakin perusteita tuoden.

3.1. Virheellinen menettely lupaprosessissa

Hankealueen asukkaille ei ole lupaprosessin aikana annettu aitoa mahdollisuutta vaikuttaa elinympäristöämme koskevaan päätöksentekoon, eikä LSSAVI ole tätä toisaalta myöskään riittävästi luvanhakijalta edellyttänyt. Killin Voima Oy ei ole toteuttanut, eikä siltä toisaalta ole myöskään edellytetty lupaviranomaisen taholta hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA).

Katsommekin, että lupaprosessissa on menetelty virheellisesti, sillä hankkeen vaikutusalueen asukkaita ei ole kuultu missään määrin riittävästi prosessin aikana. Kuten kerromme Inhankosken kiinteistönomistajien LSSAVI:lle joulukuussa 2023 jättämässä muistutuksessa (s. 4–5), niin:

"Asukkaita on kuultu tässä vuodesta 2016 jatkuneessa lupahakemusprosessissa Killin Voima Oy:n taholta vain yhden (1) kerran 8.11.2018, jolloin järjestettiin tiedotus- ja keskustelutilaisuus silloisen Fiskars Inhan Tehtaat Oy Ab:n ruokalassa. Tämän jälkeen asukkaat ovat voineet tuoda tietoa ja näkemyksiä esille ainoastaan muistutusten ja valituksen muodossa."

Killin Voima Oy on muuttanut hankesuunnitelmiansa merkittävästi lupaprosessin aikana, mutta uutta tiedotus- ja keskustelutilaisuutta ähtäriläisille – saati kohdennetusti hankkeen vaikutusalueen asukkaille, kiinteistönomistajille ja toimijoille (esimerkiksi Suomenselän kalatalousalue, vesistöjen osakas- ja kalastuskunnat) – ei ole järjestetty.

Suomen perustuslaki (731/1999) säättää omaisuuden suojasta ja ympäristöä koskevasta vastuusta:

"15 § Omaisuuden suoja

Jokaisen omaisuus on turvattu."

- - -

"20 § Vastuu ympäristöstä

Vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille.

Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon."

Toteutuessaan Inhankosken vesivoimalaitos tulisi alentamaan merkittävästi Inhanjoen virkistyskäyttöä ja hankealueen viihtyisyyttä asuinympäristönä sekä sitä myöten aiheuttamaan myös kiinteistöjen arvojen laskua. Inhanjoen virtaama pienenisi ja veden vaihtuminen vähenisi, kun vettä juoksettaisiin uuteen uomaan. LSSAVI:n lupamääräyksessä (s. 55) asetut korvaukset kiinteistöjen omistajille välillä 1.200–9.600 € kiinteistöä kohden eivät missään määrin riitä korvaamaan hankkeen haittoja. Inhankosken kiinteistönomistajien omaisuutta ei täten ole lupamääräyksessä turvattu, kuten Suomen perustuslain 15 § 1 momentti edellyttää.

Killin Voima Oy on LSSAVI:lle antamassa vastineessaan lausuntoihin ja muistutuksiin todennut:

"- - muistuttajien vaatimus 50.000 € kertakorvauksesta kaikille hankealueen kiinteistönomistajille on perusteeton. Jos luvan mukaisesta hankkeesta aiheutuu korvattavaa vahinkoa, perustuu korvaus hankkeesta aiheutuvaan edunmenetykseen, ei hankkeesta saatavaan hyötyyn." (LSSAVI lupapäätös nro 38/2024, s. 49)

Inhankosken kiinteistönomistajat vaativat lupamääräyksessä nyt asetettuja kertakorvauksia suurempia korvauksia haittaperustaisesti ja juuri siksi, että hankkeesta aiheutuisi kaikille kiinteistönomistajille merkittäviä taloudellisia edunmenetyksiä.

Katsomme, ettei julkinen valta ole Suomen perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaisesti turvannut meille Inhankosken asukkaille, kiinteistönomistajille ja toimijoille mahdollisuutta vaikuttaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon.

Inhankosken asukkaat katsovat edelleen, että Killin Voima Oy olisi pitänyt velvoittaa toteuttamaan ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA). Luvanhakija kertoo hakemuksessa:

”Hanke ei sisälly ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) liitteen 1 hankeluetteloon, eikä hankkeesta aiheudu laadultaan ja laajuudeltaan lain 3 § 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. Hankkeeseen ei ole tarpeen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä, eikä hakija ole pyytänyt ELY-keskukselta lausuntoa YVA-tarpeesta.” (LSSAVI lupapäätös nro 38/2024, s. 15)

Hanke ei ehkä suoraan sisälly YVA-menettelystä annetun lain liitteen 1 hankeluetteloon, mutta tässä yhteydessä on syytä tarkastella, mitä lain (252/2017) 3 § kokonaisuudessaan säättää:

”3 § Lain soveltamisala ja arviointimenettelyn soveltaminen

Tätä lakia ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset luetaan liitteessä 1.

Arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2.”

Päinvastoin kuin hakija ja LSSAVI, me Inhankosken kiinteistönomistajat katsomme, että Inhankosken vesivoimalaitos tulisi toteutuessaan aiheuttamaan laadultaan ja laajuudeltaan YVA-menettelystä annetun lain 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia, minkä vuoksi luvanhakija olisi pitänyt velvoittaa YVA-menettelyyn.

Hanke vaikuttaisi merkittävän haitallisesti vesistöön ja eliöstöön, kuten olemme jo muistutuksessa perustelleet ja valituksessa kertaamme. Saman havainnon hankkeen vaikutuksista ovat tehneet muutkin lausunnon antaneet (Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen) ja muistutuksen jättäneet (Suomenselän kalatalousalue, Ouluveden isojakokunta, Ähtärinjärven osakaskunta, Lipon-Halttusen kalastuskunta, Kukonkylän osakaskunta, Hankaveden osakaskunta ja Ähtärin eteläinen osakaskunta; Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry; Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry).

3.2. Vesistö- ja luontoselvitysten puutteellisuus

Inhanjoen alueen linnustosta ei ole teetetty lajistokartoitusta eikä linnustoa ole myöskään käsitelty osana vuoden 2014 luontoselvitystä. Hankealueella on kuitenkin tavattu useita uhanalaisia ja silmälläpidettäviä lajeja, joita olemme eritelleet Inhankosken kiinteistönomistajien muistutuksessa LSSAVI:lle (s. 10–11). Linnustaselvityksen puutteen on tuonut esille myös Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry (SSLTY), mikä käy ilmi LSSAVI:n lupapäätöksestä (s. 43). SSLTY esittää, että Inhanjoella saattaa olla myös linnustonsuojelullista arvoa, mikä tulisi selvittää. Lisäksi Killin Voima Oy:n lupahakemuksesta puuttuvat selvitykset ravustosta ja matelijoista sekä sammakkoeläimistä, kovakuoriaisista, perhosista ja sudenkorennoista.

LSSAVI on velvoittanut Killin Voima Oy:n päivittämään liito-oravaselvitykset, mikä on hyvä asia: liito-oravaselvitys olisi kuitenkin pitänyt vaatia päivittämään ennen luparatkaisua. Pidämme edelleen myös Inhanjoella yhden päivänä aikana lumijälkilaskennan perusteella tehtyä saukkoselvitystä puutteellisena. Kyseisen saukkoselvityksen laatija itsekin toteaa, kuinka: *”- - hankkeen osalta tulee vielä tarkemmin arvioida, mitä muutoksia hanke aiheuttaa Inhanjoen ympäristössä, ja heikentävätkö ja/tai hävittävätkö ne saukon mahdollisia lisääntymis- ja levähdyspaikkoja”.* Lisäksi selvityksen laatija kehottaa Inhanjoella noudatettavan ns. varovaisuusperiaatetta. Inhankosken kiinteistönomistajien muistutukseen (s. 5–9) olemme kirjanneet em. asiat ja myös muita saukon osalta huomioitavia seikkoja.

Kaikki Killin Voima Oy:n lupaprosessin aikana tekemät/teettämät vesistö- ja luontoselvitykset kohdistuvat rajatusti ainoastaan varsinaiselle suunnitellulle voimala-alueelle, eli Inhanjoen alaosaan (ns. Hamarin suunnalle). Mikäli vesivoimalaitos rakennetaan, ulottuvat vaikutukset kuitenkin huomattavasti laajemmalle alueelle. Killin Voima Oy olisi tullut velvoittaa teettämään kaikki vesistö- ja luontoselvitykset myös Inhanjoen yläosasta.

Katsomme, että LSSAVI on tehnyt lupapäätöksen puutteellisiin vesistö- ja luontoselvitykseen pohjautuen.

3.3. Vesivoimalaitoksen haitalliset vesistövaikutukset

Inhankosken asukkaat ovat jo LSSAVI:lle jätetyssä muistutuksessa (s. 3) katsoneet, että Killin Voima Oy:n vesivoimalaitoshanke Inhankoskeen on vesilain vastainen. Vesilain (587/2011) 4 §:n 3 momentti säätää, ettei lupaa saa myöntää, jos vesitaloushanke *”aiheuttaa huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa - -”.* Näkemyksemme mukaan Inhankosken vesivoimalaitoshanke toteutuessaan aiheuttaa huomattavia ja erittäin vahingollisia muutoksia sekä ympäristön luonnonsuhteisessa että vesiluonnossa ja sen toiminnassa. Näitä vahingollisia muutoksia olemme eritelleet muistutuksessamme, mutta tuomme uudelleen esille sekä valituksen tässä (3.3.) että seuraavassa kohdassa (3.4.).

Inhanjoen vedentila on todettu Ähtärin ja Pihlajaveden reittien vesistöselvityksessä luokaltaan tyydyttäväksi (Inhankosken kiinteistönomistajien muistutus, s. 13). Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/2004) säättää seuraavaa:

”21 § Ympäristötavoitteet vesienhoidon suunnittelussa

Vesienhoitosuunnitelman ja toimenpideohjelman tavoitteena on, että:

- 1) pinta- ja pohjavesimuodostumien tila ei heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä;*
- 2) jäljempänä 22 §:ssä tarkoitettujen keinotekoisien ja voimakkaasti muutettujen vesimuodostumien tila ei heikkene ja että niillä on vähintään hyvä saavutettavissa oleva ekologinen tila ja hyvä kemiallinen tila;*
- 3) pintavesimuodostumia suojellaan, parannetaan ja ennallistetaan siten, että 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu tila voidaan saavuttaa viimeistään vuonna 2015; --”*

Vesivoimalaitoksen rakentaminen vedentilaltaan tyydyttäväksi luokiteltuun Inhanjokeen aiheuttaisi vesienhoitolain vastaisesti vesienhoidon ympäristötavoitteiden huonontumista, eikä siis suinkaan edistäisi vesienhoitosuunnitelman hyvän tilan tavoitteen saavuttamista. Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry on LSSAVI:lle jättämässä mielipiteessään (LSSAVI päätös nro 38/2024, s. 44–45) perustellut samaa asiaa erinomaisesti ja asiantuntevasti:

”Euroopan Unionin vesipuidedirektiivin (2000/60/EY) mukaan Suomen tulee saavuttaa pintavesien hyvä kemiallinen ja ekologinen tila vuoteen 2015 mennessä. Suomi on siirtänyt tavoiteaikaa vuoteen 2027. Unionin tuomioistuimen niin kutsutun Weser-päätöksen (C-461/13) mukaan ympäristötavoitteet ovat sitovia. Tästä syystä Inhanjoella tulee tehdä lisätoimenpiteitä vuoteen 2027 mennessä, jotta joen hyvä tila voidaan saavuttaa.

Tilaluokituksessa Inhanjoen vesipuidedirektiivin liitteen V mukainen laadullinen tekijä, hymo-luokitus, on huono, eli luokitteluasteikon alin luokka. Tämä tieto löytyy Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vesienhoidon toimenpideohjelmasta (s. 297). Finnulp Oy:n biotuotetehdasta koskevassa ratkaisussa (KHO 2019:166) todetaan, että mikäli vesipuidedirektiivin liitteessä V tarkoitettu laadullinen tekijä kuuluu jo alimpaan luokkaan, kaikenlainen kyseisen tekijän huononeminen merkitsee kuitenkin mainitun 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitettua pintavesimuodostuman ’tilan huononemista’.

Koska hymo-luokitus Inhanjoessa on huono, ei joen hymo-muuttuneisuutta ole mahdollista lisätä. Hanke tulee tästä syystä yksiselitteisesti hylättyä, sillä vesipuidedirektiivin tulkinnan mukaan edellä mainittu on ehdoton luvan myöntämisen este.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2022–2027 todetaan, että:

’Inhanjoessa voimalaitosten, näitä varten kaivettujen uomien ja säännöstelyjen vaikutukset ovat muita paineita merkittävimpiä.’”

Inhankosken kiinteistönomistajat katsovat Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry:n tapaan, että Killin Voima Oy:n vesivoimalaitoshanke Inhankoskeen on paitsi vesilain myös EU:n vesipuitedirektiivin ja Weser-päätöksen vastainen.

3.4. Vesivoimalaitoksen haitalliset ja pysyvät luontovaikutukset

Katsomme, että toteutuessaan Inhankosken vesivoimalaitos yksiselitteisesti rikkoo luonnonsuojelulakia ja vähintään heikentää sekä mahdollisesti hävittää useiden luonnonsuojelulain mukaisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Hankealueella tavataan varmuudella niin taimenta, saukkoa ja liito-oravaa, jotka kaikki kuuluvat Euroopan unionin luontodirektiivin liitteessä IV (a) listattuihin eläinlajeihin. Niiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulaissa (9/2023), jonka 78 § säätelee Euroopan unionin tiukkaa suojelua edellyttävien eliölajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen suojelusta. Uhanalaisista ja vaarantuneista lintulajeistakin Inhanjoella tavataan pikku-uikkua, koskikaraa ja tukkasotkaa, jotka ovat puolestaan EU:n lintudirektiivissä listattuja lajeja.

On perin erikoista, että Killin Voima Oy:n selvityksissä ja eräissä viranomaisten lausunnoissakin tyydytään tarkastelemaan ja tekemään oletuksia, millainen Inhankoski elinympäristönä on vesivoimalaitoksen rakentamisen jälkeisenä ajanjaksona – ikään kuin voimalaitos vain ”tupsahtaisi tyhjältä paikalleen”. Voimalaitoksen rakentamisaika on kuitenkin pitkä (hakijan arvioiman mukaan 18 kk). On tyystin unohdettu, että pitkä rakentamisaika meluineen, työkoneineen ja maanmuokkauksineen vaikuttaa kaikkiin Inhankosken eliöihin erittäin häiritsevästi: rakentamisaika on siis juuri em. luonnonsuojelulain vastaista lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämistä ja vähintään heikentämistä. Jo pelkästään heikentäminen on luonnonsuojelulain vastaista, kun alueella tavataan EU:n luonto- ja lintudirektiivin mukaisia suojeltavia lajeja.

Inhankosken vesivoimalaitokselle on myönnetty lupa lyhytaikaissäännöstelyyn, jolla voi kuitenkin olla ”erittäin merkittäviä haittavaikutuksia”, kuten Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri ry mielipiteessään tuo esille (LSSAVI päätös nro 38/2024, s. 46). Yhdistys on laskenut veden juoksutuksen muutoksen voivan olla jopa 1500 % ja ihmettelee:

”- - miten tällainen toiminta on voitu katsoa olevan ei merkittävää haittaa -periaatteen mukainen. Veden pinnan korkeuden jatkuvat vaihtelut ja virtaaman muutokset huonontavat vedessä olevien lajien elinympäristöjä. Veden pinnan vaihtelu voi jättää kuiville esimerkiksi kutualueita tai lisätä veden syvyyttä niin, että matalissa vesissä suojassa olevat lajit jäävät alttiiksi predaatiolle. Lisäksi ranta-alueilla olevat lajit, kuten rannoilla pesivät linnut kärsivät merkittävästi vaihtelevista vesistöolosuhteista.”

3.5. Virheelliset tuottolaskelmat

Lopuksi toteamme, ettei vesivoimalaitoksen rakentamista Inhankoskeen voida mitenkään pitää yleisen edun kannalta välttämättömänä tai tarpeellisena hankkeena. Hankkeen hyötyjä on vahvasti liioiteltu suhteessa sen aiheuttamiin haittoihin.

Killin Voima Oy esittää lupahakemuksessaan hankkeen hyödyistä muun muassa seuraavaa:

”Inhan vesivoimalaitoksen teho rakennusvirtaamalla on $8,2 \times 15 \text{ m}^3/\text{s} \times 6,2 \text{ m} = 0,76 \text{ MW}$ ja keskimääräinen energiantuotanto 3150 MWh/a . Energian hinnalla 59 €/MWh , on voimalaitoksen rakentamisesta saatava hyöty keskimäärin $185\,850 \text{ €/a}$ ja vesilain mukainen kokonaishyöty on $3\,720\,000 \text{ €}$. Lisäksi tulovirtaaman ollessa pienempi kuin voimalaitoksen rakennusvirtaama saadaan laitoksesta säästöhyötyä.”
(LSSAVI lupapäätös nro 38/2024, s. 16)

Laskelma on virheellinen kahdella tapaa. Ensinnäkin se laskee taloudellisen hyödyn hakijan kannalta optimistisella energian hinnalla, mutta ei ota lainkaan huomioon energian hinnan kehitystä tulevaisuudessa. Suunnitteluyritys Rambollin tukema, marraskuussa 2023 valmistunut Siiri Lampelan diplomityö Tampereen yliopistolle osoittaa, että sähkön hinta tulee painumaan seuraavien vuosien aikana huomattavasti. Rambollin tutkimusta koskevassa tiedotteessa kerrotaan:

”Tutkimuksen mukaan uusiutuvan energian kapasiteetin, eli lähinnä tuulivoiman, lisäys tulee painamaan sähkön hinnan vuonna 2030 keskimäärin noin 23 euroon megawattitunnilta (2,3 snt/kWh).

Tämä on merkittävästi viime vuosia alempi taso. Energiaviraston mukaan sähkön vuosittaisen hinnan keskiarvo on viimeisen kolmen vuoden aikana vaihdellut Suomessa 56 euron ja 154 euron välillä megawattitunnilta (5,6–15,4 snt/kWh).

Tutkimus tehtiin tekoälyyn pohjautuvilla neuroverkkomalleilla. Mallit oppivat historiadatasta mitkä tekijät heilauttelivat sähkön hintaa ajalla 2017–07/2022.

Tekoälyn ennusteita verrattiin Rambollin luomaan Euroopan sähkömarkkinamalliin. Ramboll tuki tutkimuksen toteuttamista.

’Kaikki tutkimuksessa käytetyt mallit ennustivat sähkön hinnan alenevan tulevaisuudessa. Sähkön käytön pitäisi lisääntyä hyvin merkittävästi, jotta sähkö kallistuisi’, Rambollin energia-liiketoiminnan johtaja [REDACTED] tulkitsee.”
(Ramboll, julkaisu STT:lla 3.5.2024: Tekoäly ennustaa sähkön hinnan laskevan merkittävästi vuoteen 2030 mennessä, [online](#))

Edellä lainatun perusteella voidaan perustellusti todeta, että Inhankosken vesivoimalaitoksen tuotto-odotus on arvioitu energian hinnan osalta vähintään ”puolet pieleen”, eli kaksinkertaiseksi.

Toisekseen hyötylaskelmissa ei ole huomioitu vesivoimalaitoshankkeen lupaprosessin ja selvitysten kuluja eikä rakentamiskustannuksia, jotka ovat tunnetusti nousseet viime vuosina merkittävästi. Nämä voivat olla joiltakin osin liikesalaisuuksien piiriin kuuluvia seikkoja, mutta hankkeen todellista hyötysuhdetta ei voi arvioida vain tuottoa tarkastellen.

Ähtärin kaupunki on todennut omassa lausunnossaan LSSAVI:lle (lupapäätös nro 38/2024, s. 30), ettei Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentamishankkeella ole ”merkittävää merkitystä alueen elinvoimalle”. Ähtärin kaupunki on yksi osakkeenomistajista Koillis-Satakunnan Sähkö Oy:ssä, jonka tytäryhtiö Killin Voima Oy on. Kun myös yhtiön välillinen omistajatahokin on sitä mieltä, ettei hankkeella ole merkittävää merkitystä elinvoimalle, on syytä kumota Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös kokonaisuudessaan ja hylätä samalla koko Killin Voima Oy:n hakemus vesivoimalaitoksen rakentamiseksi Inhankoskeen.

Inhankoskella Ähtärissä 13.5.2024

Valitus 3

Vaasan hallinto-oikeus
PL 204, 65101 Vaasa
vaasa.hao@oikeus.fi

VALITTAJA

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
PL262, 65101 Vaasa
kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

PÄÄTÖS, JOHON HAETAAN MUUTOSTA

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös 38/2024 (LSSAVI/15884/2022): Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentaminen, Vaasan hallinto-oikeuden palauttama asia, Ähtäri

SELVITYS ELY-KESKUKSEN VALITUSOIKEUDESTA

Vesilain (587/2011) 15 luvun 2 §:n mukaan muutosta tämän lain nojalla annettuun päätökseen saa hakea 4 kohdan nojalla valtion valvontaviranomaisen.

Luonnonsuojelulain (1096/1996) 63 §:n mukaan sen lisäksi, mitä muutoksenhausta erikseen säädetään, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella on oikeus valittaa muun lain mukaisesta luvan myöntämisestä tai suunnitelman hyväksymisestä koskevasta päätöksestä sillä perusteella, että päätös on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastainen.

PÄÄTÖKSEN KOHDAT (LUPAMÄÄRÄYKSET), JOIHIN HAETAAN MUUTOSTA

Lupamääräys 5:

”Luvan haltijan tulee päivittää alueen liito-oravaselvitys ja tehdä suunnitelma liito-oravan kulkuyhteyksien turvaamisesta kanavan yli ja toimittaa suunnitelma Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukselle viimeistään kolme kuukautta ennen töiden aloittamista.

Luvan haltijan on varmistettava liito-oravan kulkumahdollisuus säilyttämällä riittävä puusto tai muulla vastaavalla tavalla kanavan läheisyydessä.

Luvan haltijan on suunnitelmassa esitettävä liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkoina käytettyjen puiden sijainti ja niiden suojaaminen, huomioiden myös tulevan kanavan ylitykseen tarvittavat puut sekä tarpeelliset suojavyöhykkeet ja puuston tuulenkesto. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi antaa ohjeita liito-oravan esiintymisen ja kulkuyhteyksien turvaamiseksi tarvittavan puuston suojaamisesta.”

Lupamääräys 22:

”Luvan haltijan on tarkkailtava hankkeen vaikutuksia liito-oravien kulkuyhteyksien toimivuuteen Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Esitys tarkkailusuunnitelmaksi on toimitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskukselle hyväksyttäväksi kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tämä päätös on saanut lainvoiman. Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskus voi päättää, että tarkkailu voidaan lopettaa, kun asiasta on saatu riittävästi tietoa.”

VAATIMUKSET HALLINTO-OIKEUDESSA

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (jatkossa ELY-keskus) esittää ensisijaisena vaatimuksenaan, että viitteessä mainittu päätös kumotaan. ELY-keskus esittää toissijaisena vaatimuksenaan, että asia palautetaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston (jatkossa AVI) käsittelyyn.

VALITUS

ELY-keskus perustelee valituksensa seuraavasti.

Lupamääräys 5:

Liito-orava on luontodirektiivin liitteeseen IV a kuuluva laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikkoja ei saa luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n (*hakemuksen vireille tullessa luonnonsuojelulain (1096/1996) 49 §:n*) nojalla hävittää tai heikentää. Suunniteltuun vesivoimalaan liittyvän kanavan sijoittamispaikalta on tehty liito-oravaselvitys vuonna 2014 (liite 2), minkä lisäksi liito-oravan elinympäristön keskeisimpien elementtien (erityisesti mahdollisiin pesiin viittaavien merkkien) olemassaoloa ja sijoittumista alueelle on tarkennettu erillisessä selvityksessä vuonna 2015 (liite 3). Alueelta todettiin selvityksissä liito-oravan reviiri, ja lajista tehtiin havaintoja kumpanakin selvitysvuotena. Vuoden 2014 selvityksessä määriteltiin kaksi aluetta, joiden todettiin

papanahavaintojen perusteella olevan liito-oravan aktiivisessa käytössä. Näitä pidettiin reviirin ydinalueina, joiden todettiin muodostavan yksi kokonaisuus. Vuoden 2015 selvityksessä samalta selvitysalueelta havaittiin yksi kolohaapa ja kolme risupesäkuusta. Liito-oravan pesä- ja levähdyspuiden arvioitiin sijoittuvan jommallekummalle ydinalueelle.

ELY-keskus teki maastokäynnin 17.4.2024 vuosien 2014 ja 2015 selvitysalueelle. Käynnillä ei havaittu suoria merkkejä (papanoita) liito-oravista. Käynnillä kuitenkin todettiin, että kyseinen alue on edelleen kauttaaltaan puuston rakenteen perusteella liito-oravan elinympäristövaatimukset täyttävä. Alueella esiintyy useita järeiden haapojen ryhmiä sekä järeitä kuusia suojapuiksi. Alueen eteläosasta (kasvillisuus selvityksen kuvio 11, kuusivaltainen lehtomainen ja tuore kangas) havaittiin yhdessä kuusessa kolme risupesää, minkä lisäksi havaittiin yksi risupesä toisessa kuusessa. Alueelta ovat edelleen tunnistettavissa aiemmissä selvityksissä todetut kaksi liito-oravan reviirin ydinaluetta, jotka muodostavat yhtenäisen kokonaisuuden. Reviirin sisäiset kulkuyhteydet eri ydinalueiden välillä ovat yhä toimivat, samoin kulkuyhteydet reviirin ja sitä ympäröivien metsäalueiden välillä ovat katkeamattomat eri suunnista. ELY-keskus pitää maastokäyntinsä keskeisenä johtopäätöksenä, että selvitysalueella tulee pitää 1.6.2023 voimaan tulleen luonnonsuojelulain 78 §:n tarkoittamana liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkana.

Se, että liito-oravasta ei maastokäynnillä 17.4.2024 tehty havaintoja, ei oikeuskäytännön mukaisesti poista tunnistetun lisääntymis- ja levähdyspaikan tiukkaa suojelua. Korkein hallinto-oikeus on Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön viitaten todennut, että lisääntymis- ja levähdyspaikka on tiukasti suojeltu siitä huolimatta, ettei liito-orava esiinny alueella, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa kyseiselle paikalle (korkein hallinto-oikeus, päätös 2451/2023). ELY-keskus arvioi tekemänsä maastokäynnin perusteella, että liito-oravan elinympäristöksi suotuisan metsän rakenteen perusteella on edelleen mahdollista ja siten riittävän todennäköistä, että liito-orava palaa kyseiselle paikalle. Liito-orava on hyvin lyhytikäinen laji, minkä vuoksi lisääntymis- ja levähdyspaikkojen tyhjentyminen aika ajoin on tyypillistä.

ELY-keskus katsoo edellä olevaan viitaten, että voimalaitokseen liittyvä kanava rakennettaisiin liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikalle. Se hävittäisi arvioilta vähintään kolmanneksen tai jopa puolet liito-oravan reviiristä (koko noin 5 ha). Koska kanavan sijaintia ei ole esitetty

suhteessa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkaan, se esitetään hahmottamisen helpottamiseksi ELY-keskuksen laatimassa liitteessä 1. Asiassa on olennaista, että kanava hävittäisi merkittävän osan reviirin kahdesta ydinalueesta sekä reviirin sisäiset kulkuyhteydet. ELY-keskus pitää reviirin keskeisten osien tuhoutumista asiana, joka vaikuttaa liito-oravareviiriin siinä määrin, ettei lajin esiintyminen olisi alueella todennäköisesti enää mahdollista. Kanavan rakentaminen johtaisi näin ollen liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittämiseen luonnonsuojelulain 78 §:n vastaisella tavalla. ELY-keskus pitää päätöksen lupamääräyksessä 5) esitettyjä vaatimuksia liito-oravaselvityksen päivittämiseksi ja liito-oravan kulkuyhteydet kanavan yli turvaavan suunnitelman laatimiseksi näillä perusteilla riittämättöminä toimina.

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan AVI:n olisi päätöksessään tullut huomioida ELY-keskuksen vesilupa-asiasta antamassaan lausunnossa esiin tuoma tarve hakea luonnonsuojelulain 49 §:n mukaista lupaa poiketa lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämiskiellosta. Vesilain (587/2011) 1 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan vesilakia sovellettaessa on noudatettava luonnonsuojelulakia. Vesilaissa tai luonnonsuojelulaissa ei nimenomaisesti ole säädetty, että luonnonsuojelulain 49 §:n mukainen poikkeaminen tulisi ratkaista ennen vesilain mukaisen hakemusasian ratkaisemista. Luonnonsuojelulain (1096/1996) esitöissä (HE 79/1996 vp, s. 52) todetaan, että luonnonsuojelulain vaatimukset olisi järkevää ja tarkoituksenmukaista ottaa huomioon jo lupamenettelyissä sen sijaan, että lupa mahdollisesti ensin myönnetään ja myöhemmin havaitaan, että luonnonsuojelulaki asettaa esteitä sen toteuttamiselle. Oikeuskirjallisuudessa on esitetty vastaavia kannanottoja, jonka mukaan luonnonsuojelulain nojalla tehtävä poikkeuslupaharkinta olisi suoritettava ennen luvan myöntämistä itse hanketta varten¹.

Korkein hallinto-oikeus on ratkaisuihissaan ottanut kantaa luonnonsuojelulain suhteesta muiden lakien mukaisten hakemusten ratkaisuun (KHO 2006:7, KHO 2006:35, KHO 8.3.2011 taltionumero 599, KHO 26.1.2009 taltionumero 175, KHO 2012:6, KHO:2013:173). Esimerkiksi ratkaisussa KHO 2006:35 on katsottu, että kun rauhoitetun eläinlajin esiintyminen rakentamiskohdalla voitiin selvittää tarkemmin

¹ •Similä, Jukka: Luonnonsuojelulaki. 1997 s. 79 ja Tolvanen, Jukka Pekka: Maankäytön luonnonsuojelullinen sääntely 1998 s. 244

ennen rakentamistyön aloittamista ja kun työssä sovellettava menetelmä oli vielä avoimena, vesilain mukainen rakentamislupa voitiin myöntää siten, että kysymys luonnonsuojelulain 49 §:n 3 momentissa tarkoitetun poikkeuksen tarpeellisuudesta selvitettiin erikseen, kuitenkin siten, ettei vesitalousluvalla sallittua rakentamista voitu aloittaa ilman alueellisen ympäristökeskuksen myöntämää lainvoimaista poikkeusta, jos poikkeaminen oli tarpeen. Ratkaisussa KHO 2013:173 todetaan, että luonnonsuojelulain 49 §:n 3 ja 4 momentin mukaan myönnettävää poikkeusta saattaa olla tarkoituksenmukaista edellyttää ennen muuta päätöstä, jos kysymys on sellaisesta hankkeesta, jossa lajiensuojelua turvaavia vaihtoehtoja ei käytännössä ole.

Valituksenalaisessa AVI:n päätöksessä on myönnetty vesilain mukainen lupa siten, että luonnonsuojelulain mukaiselle poikkeamislupalle ei jää harkinnanvara hankkeen sijoittamispaikan tai toteuttamistavan suhteen. Toiminnan sijainti on keskeisessä asemassa lisääntymis- ja levähdyspaikkaa koskevan poikkeamisluvan harkinnassa ja siten myös keskeisessä asemassa vesilain mukaisessa lupaharkinnassa. ELY-keskus on lausunnossaan todennut, että hanke haetussa muodossaan edellyttää luonnonsuojelulain 49 §:n mukaista poikkeamislupaa. Lausunnossa ei ole tehty lupaharkintaa sen suhteen, voidaanko kyseinen poikkeus myöntää. Lausunnossa on todettu, että hanke sijoittuu liito-oravan reviirin ydinalueelle. Elinympäristön pinta-ala tulisi voimalaitoksen toteutuessa supistumaan merkittävästi, mikä heikentäisi liito-oravanaaraiden säilyvyyttä alueella.

Perusedellytyksenä poikkeamiselle on lisäksi, että siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. Jos tarkastellaan paikallis- tai aluetasoa, ei liito-oravan suojelutasoa välttämättä voida katsoa nykytilassa suotuisaksi. Poikkeamisluvan myöntäminen ei ole itsestäänselvyys – asian tarkempi ja syvällisempi tarkastelu edellyttäisi asian vireillepanoa ELY-keskuksessa. Luonnonsuojelulain mukaiseen lupapäätökseen voidaan liittää ehtoja, joita hakijan on noudatettava toiminnasta suojeluarvoille aiheutuvien haittojen välttämiseksi tai rajoittamiseksi. Ehdot voivat sisältää ajallisia tai alueellisia rajoituksia tai muita velvoitteita. Poikkeusluvan käsittelyssä ELY-keskuksessa olisi voitu arvioida hankkeelle vaihtoehtoisia toteuttamistapoja ja siten välttää hankkeen luonnonsuojelulainvastaisuus tai varmistua siitä, onko hanke toteuttamiskelpoinen luonnonsuojelulain näkökulmasta.

ELY-keskuksen lausunto luonnonsuojeluviranomaisena huomioon ottaen AVI ei ole ottanut huomioon luonnonsuojelulakia vesilain edellyttämällä tavalla. Toisin sanoen päätöksessä olisi tullut edellyttää luvan hakijaa hakemaan ELY-keskukselta poikkeamislupa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittämiseksi tai edellyttää poikkeamisluvan käsittelyä ennen vesilain mukaisen luvan käsittelyä, ts. luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa tulisi pitää tässä tapauksessa vesitalousluvan prosessiedellytyksenä eikä ilman poikkeuslupapäätöstä asiaa voida ratkaista.

ELY-keskus huomauttaa, että liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat eivät ole lupamääräyksessä 5) esitetyn mukaisesti yksittäisiä puita ("...liito-oravien lisääntymis- ja levähdyspaikkoina käytettyjen puiden..."). Sen sijaan ne ovat aluemaisia metsiköitä tai metsiköiden osia, joihin sijoittuvien liito-oravan kannalta olennaisten elementtien – pesä-, ravinto- ja suojauiden sekä kulkuyhteyksien – esiintymistä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja lisääntymis- ja levähdyspaikan toiminnallisuuden näkökulmasta.

Lupamääräys 22:

Lupamääräyksessä 22) mainittu liito-oravan kulkuyhteyksien tarkkailu ei edellä esiin tuotuun viitaten ole relevantti asia, koska kyse on liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikan hävittämisestä, joka ei ole mahdollista ilman luonnonsuojelulain 49 §:n mukaista poikkeamislupaa.

Muita näkökulmia

Koska kysymys on ympäristöä merkittävästi muuttavasta ja elinympäristöjä hävittävästä hankkeesta, olisi hankkeen vaikutusalueelta tullut laatia pesimälinnustoselvitys.

ALLEKIRJOITUKSET

Asiakirja on hyväksytty sähköisesti viranomaisen järjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja [REDACTED] ja ratkaissut luonnonsuojeluyksikön päällikkö [REDACTED]. Tieto hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

SOVELLETUT LAINKOHDAT JA MÄÄRÄYKSET SEKÄ MUUT VIITTEET

- Luonnonsuojelulaki (9/2023) 143 §
- Luonnonsuojelulaki (1096/1996) 49, 63 §
- Vesilaki (587/2011) 1 luku 2 § 2 momentti

- Korkeimman hallinto-oikeuden päätös 2451/2023

LISÄTIEDOT

Ylitarkastaja [REDACTED], puh. [REDACTED]

LIITTEET

Liite 1. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikka suhteessa kanavaan

Liite 2. Inhanjoen voimalaitoshankkeen luontoselvitys 2014

Liite 3. Inhanjoen voimalaitoshankkeen tarkentava liito-oravaselvitys 2015

Tämä asiakirja EPOELY/1917/2017 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/1917/2017 har godkänts elektroniskt

Esittelijä [REDACTED] 16.05.2024 11:49

Ratkaisija [REDACTED] 16.05.2024 12:13

Valitus 4

17.05.2024

VAASAN HALLINTO-OIKEUDELLE

Vaasan hallinto-oikeus
PL 204, 65101 Vaasa
vaasa.hao@oikeus.fi

PÄÄTÖS, JOHON HAETAAN MUUTOSTA

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen 10.4.2024 nro
38/2024 (diaarinro LSSAVI/15884/2022)

VALITTAJA

SLL Pohjanmaan piiri

PROSESSIOSOITE

SLL Pohjanmaan piiri
Hoiskontie25
62900 Alajärvi
0409346320
pohjanmaa@sll.fi

SELVITYS VALITUSOIKEUDESTA:

Rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä on toimialaansa
kuuluvissa asioissa toimialueellaan myös valitusoikeus.

SLL Pohjanmaan piirin sääntöjen 1 §:n mukaan piirin kotipaikka on
Seinäjoki. Piiri on Suomen luonnonsuojeluliiton jäsen ja se toimii liiton
piirinä EteläPohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjanmaan alueella.
SLL Pohjanmaan piirin sääntöjen 2 §:n mukaan piirin tarkoituksena on
luonnon- ja ympäristönsuojelun edistäminen sekä tätä tarkoituksena
ajavien yhteisöjen ja kansalaisten kokoaminen. Piiri toimii yhdysiteenä
näiden ja Suomen luonnonsuojeluliiton välillä.

VAATIMUKSET

Ensisijaisesti valittaja vaatii että:

1. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 10.4.2024 antama päätös nro 38/2024 (LSSAVI/15884/2022) **tulee kumota kokonaisuudessaan**

2. Killin Voima Oy:n hakemus, Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentamiseksi **tulee hylätä**

Päätös tulee kumota, koska hanke aiheuttaa vesienhoitolain (1299/2004) vastaista vesienhoidon ympäristötavoitteiden huonontumista. Lisäksi hanke toteutuessaan estäisi vesienhoitosuunnitelman hyvän tilan tavoitteen saavuttamisen.

Päätös tulee kumota, koska se ei täytä vesilaissa (587/2011) ja valtioneuvoston asetuksessa vesitalousasioista (1560/2011) vesitaloushankkeen lupahakemukselle asetettuja sisältövaatimuksia, koska katsomme, että selvitykset ovat edelleen riittämättömiä.

Toissijaisesti valittaja vaatii, että:

3. **Lupaehdot tulee muuttaa** kalateiden virtaamien osalta, jos päätöstä ei voida kokonaisuudessaan kumota

Kalateiden vähimmäisvirtaamaksi tulee asettaa 1,5 m³/s koko vuoden ajaksi, jotta kalateillä on edes teoriassa mahdollisuus toimia tarkoituksenmukaisesti.

PERUSTELUT

Tausta

Killin Voima Oy on saanut vesivoimalaitoksen rakentamiselle uuden luvan Inhanjoen yläosaan. Kyseessä on aiemmin Vaasan hallinto-oikeuden aluehallintovirastolle palauttama asia. Vesivoimalaitoksella olisi tarkoitus harjoittaa lyhytaikaissäännöstelyä. Hankkeella on vaikutuksia Inhanjoen vedenkorkeuden ja virtaaman muutoksiin.

Ähtärin reitin vedet laskevat etelään Inhanjokea ja Pakarinjokea pitkin. Joet ovat hyvin lyhyitä osuuksia järvien välissä. Inhanjoen muodostuma koostuu kahdesta jokimaisesta osuudesta, Inhanjoesta ja Vääräkoskesta. Inhanjoen suurimmat ongelmat ovat rakenteellisia: joessa on voimalaitoksia ja nousuesteenä toimiva säännöstelypato. Rakentamisasteesta huolimatta jokea ei ole kuitenkaan nimetty voimakkaasti muutetuksi. Pakarinjokea ei ole padottu ja joki on tärkeä koskikalastuskohde.

Hanke vaikuttaisi merkittävän haitallisesti vesistöön ja eliöstöön, kuten olemme jo muistutuksessa perustelleet ja valituksessa kertaamme. Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen) ja muistutuksen jättäneet (Suomenselän kalatalousalue, Ouluveden isojakokunta, Ähtärinjärven osakaskunta, Lipon-Halttusen kalastuskunta, Kukonkylän osakaskunta, Hankaveden osakaskunta ja Ähtärin eteläinen osakaskunta; Suomenselän lintutieteellinen yhdistys ry; ja Inhanjoen kiinteistönomistajat).

Vesienhoidon ympäristötavoitteet

Inhanjoen tilaluokitus vesienhoitokaudella 2022-2027 on tyydyttävä. Euroopan Unionin vesipuitedirektiivin (2000/60/EY) mukaan Suomen tulee saavuttaa pintavesien hyvä kemiallinen ja ekologinen tila vuoteen 2015 mennessä. Suomi on siirtänyt tavoiteaikaa vuoteen 2027. Unionin tuomioistuimen niin kutsutun Weser-päätöksen (C-461/13) mukaan ympäristötavoitteet ovat sitovia. Tästä syystä Inhanjoella tulee tehdä lisätoimenpiteitä vuoteen 2027 mennessä, jotta joen hyvä tila voidaan saavuttaa.

Tilaluokituksessa Inhanjoen vesipuitedirektiivin liitteen V mukainen laadullinen tekijä, hymo-luokitus, on huono, eli luokitteluasteikon alin luokka. Tämä tieto löytyy Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vesienhoidon toimenpideohjelmasta (s. 297). Finnulp Oy:n biotuotetehdasta koskevassa ratkaisussa (KHO 2019:166) todetaan, että mikäli vesipuitedirektiivin liitteessä V tarkoitettu laadullinen tekijä kuuluu jo alimpaan luokkaan, kaikenlainen kyseisen tekijän huononeminen merkitsee kuitenkin mainitun 4 artiklan 1 kohdan a alakohdan i alakohdassa tarkoitettua pintavesimuodostuman "tilan huononemista".

Koska hymo-luokitus Inhanjoessa on huono, ei joen hymo-muuttuneisuutta ole mahdollista lisätä. Päätös tulee tästä syystä yksiselitteisesti kumota, sillä vesipuitedirektiivin tulkinnan mukaan edellä mainittu on ehdoton toiminnan aloittamisen este.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2022–2027 (s. 306–307) todetaan, että: "Inhanjoessa voimalaitosten, näitä varten kaivettujen uomien ja säännöstelyn vaikutukset ovat muita paineita merkittävimpiä. Ravinnepitoisuuksiltaan joki on hyvässä tilassa ja suurin este hyvän ekologisen tilan saavuttamiselle on vesistö rakentamisen aiheuttama elinympäristöjen määrällinen ja laadullinen heikentyminen. Jokea ei ole nimetty voimakkaasti muutetuksi, koska joen kalataloudellinen ja luonnontaloudellinen potentiaali on suuri ja tärkeä

koko vesistöalueen kannalta. Tästä huolimatta vesienhoidon tavoitteet on yhteen sovitettava voimatalouden asettamien reunaehtojen kanssa. Inhanjoen padot ja säännöstely vaikuttavat heikentävästi koko ylä- ja alapuolisen Ähtärin reitin ekologiseen ja hydro-morfologiseen tilaan. Tavoitteet: ravinne- ja kiintoainepitoisuuksien pitäminen korkeintaan nykytasolla, mutta ennen muuta joen rakenteellisen tilan parantaminen ja vesieliöstön vapaan liikkumisen turvaaminen.” “Järvien ekologista tilaa heikentää myös Inhanjoessa olevat nousuesteet, jotka rajoittavat kalaston liikkumista.”

Katsomme että, Killin Voima Oy:n vesivoimalaitoshanke Inhankoskeen on paitsi vesilain myös EU:n vesipuitedirektiivin ja Weser-päätöksen vastainen.

Saukko ja liito-orava

Useiden havaintojen perusteella Inhanjoella elää Saukko. Saukko on luontodirektiivin liitteissä II ja IV suojeltu laji. Tiukasti suojellun lajin suojelemisesta säädetään luonnonsuojelulain (9/2023) 78.2 §:ssä seuraavasti: tiukkaa suojelua edellyttävään eläinlajiin kuuluvien yksilöiden lisääntymis- tai levähdyspaikkoja ei saa hävittää eikä heikentää.

Luonnonsuojelulain 79.1 §:ssä säädetään, että Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää suojella – – luontodirektiivin liitteessä II mainitun eliölajin suotuisan suojelutason saavuttamisen tai säilyttämisen kannalta merkittävän esiintymispaikan.

Puutteellinen saukkoselvitys ei yksinään anna riittävää tietoa Inhanjoen saukkopopulaatiosta ja sen elinpiiristä sekä lisääntymisalueista. Hankkeen vaikutuksia saukkopopulaatiolle ei ole tutkittu riittävästi. Hanke heikentää saukon elinympäristöä ja voisi puutteellisen selvityksen takia hävittää saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Vesistöjärjestelyt, joissa uomaa perataan, rantoja pengerreretään tai niiden kasvillisuutta poistetaan, heikentävät saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Rantarakentaminen talvella sulana pysyvien vesialueiden rannoille lisää häiriötä, riskejä ja siten myös heikentää lisääntymis- ja levähdyspaikkaa. Voimalarakentaminen puolestaan voi hävittää virtapaikat kokonaan tai pienentää virtaamaa siten, että aiemmin sulana pysynyt jokialue jäätyy. Tällainen voi hävittää saukon talvisen selviämisen mahdollisuudet eli hävittää lisääntymis- ja levähdyspaikan.

Läheisessä vesistössä Pihlajaveden alueella on kaksi Natura 2000 -suojelualuetta (Pihlajaveden reitti sekä Pihlajavesi ja yläjuoksun

pienvedet). Molempien suojelualueiden yhtenä perusteena on Saukon esiintyminen.

Alueella esiintyvä liito-orava on myös luontodirektiivin liitteen II ja IV laji. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti liito-oravakartoituksia tulee tehostaa ja jatkaa, jotta kaikki lajin kulkureitit, lisääntymis- ja levähdyspaikat voidaan paikallistaa. Lisäksi liito-oravan esiintyminen tulee selvittää useina peräkkäisinä vuosina, jotta saadaan tarkempi kuva elinpiireistä.

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin IV (a) laji, minkä lisäksi se on luokiteltu vaarantuneeksi (VU) Suomessa. Luonnonsuojelulain (9/2023) 78 §:n mukaan tiukkaa suojelua vaativia levähdys- ja lisääntymispaikkoja ei saa hävittää eikä huonontaa. KHO on antanut päätöksen (2451/2023), jossa se ottaa kantaan EUT:n päätös C/477/19 Mikä tarkoittaa: aikaisemmin tunnistettua lisääntymis- ja levähdyspaikkaa ei saa hävittää eikä heikentää, jos alue edelleen soveltuu liito-oravalle, vaikka merkkejä liito-oravan esiintymisestä tarkastaessa ei löydettäisi -> asumaton paikka on edelleen suojeltu.

Katsomme, että toteutuessaan Inhankosken vesivoimalaitos rikkoo luonnonsuojelulakia, rikkoo KHO:n päätöstä ja vähintään heikentää sekä mahdollisesti hävittää useiden luonnonsuojelulain mukaisten lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Kalateiden virtaamat

Kalateiden vähimmäisvirtaamaksi tulee asettaa $1,5 \text{ m}^3/\text{s}$ koko vuoden ajaksi, jotta kalateillä on edes teoriassa mahdollisuus toimia tarkoituksenmukaisesti. Kalatiet eivät toimi, jos siellä ei ole riittävää virtaamaa ympäri vuoden, vaadimme että alapuoliseen uomaan tulee juokсутtaa minimissään $0,5 \text{ m}^3/\text{s}$ myös 1.12–31.3 välisenä aikana. Nykyisellään LSSAVI:n päätöksen lupamääräyksessä (s. 53) määritellään näin:

”16) Säännöstelypadon kalatiehen on juokсутettava vähintään $0,8 \text{ m}^3/\text{s}$ lukuun ottamatta 1.12–31.3 välinen aika, jolloin kalatiehen on juokсутettava vähintään $0,5 \text{ m}^3/\text{s}$. Säännöstelyluvassa määrätystä vähimmäisvirtaamassa säännöstelypadon alapuoliseen uomaan on jatkuvasta johdettava vähintään $0,2 \text{ m}^3/\text{s}$:n virtaama. Inhan tehtaiden padon kalatiehen on jatkuvasti juokсутettava vähintään $1 \text{ m}^3/\text{s}$.

Vesivoimalaitoksen luvanhaltija tulee velvoittaa rakentamaan toimivat kalatiet, jotta vaelluskalojen ja muiden vesieliöiden esteetön kulkuyhteys voidaan edes teoreettisesti

turvata. Nykyisellään LSSAVI:n lupamääräyksessä (s. 53) todetaan juoksutussäännöstä ja kunnossapidosta seuraavaa:

”17) Kalatiet on otettava käyttöön viimeistään silloin kun voimalaitos otetaan käyttöön. Kalateiden rakenteita saadaan muuttaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla, jos kalavaelluksen varmistaminen sen edellyttää.”

Vesivoimalaitoksen luvanhaltijalle tulee määrätä lyhytaikaissäännöstelyn harjoittamista koskeva kielto, koska lyhytaikaissäädön vaikutuksia ei ole arvioitu kalaston ja muun eliöstön elinolosuhteisiin ja lisääntymisen onnistumismahdollisuuksiin vesistöissä. Lyhytaikaissäännöstelyllä voi olla erittäin merkittäviä haittavaikutuksia. Tässä tapauksessa veden juoksutuksen muutos voi olla 1500 %. Nykyisellään LSSAVI:n lupamääräys (s. 52–53) sallisi tämän:

”15) Vesivoimalaitokselle saadaan juokuttaa vettä enintään 15 m³/s. Juoksutusta saadaan muuttaa vuorokauden sisällä korkeintaan kaksi kertaa siten, että jaksojen juoksutusvirtaaman ero saa olla enintään 7,5 m³/s.

Kun vuorokauden tulovirtaama on vesistöennusteen mukaan alle keskivirtaaman 8,6 m³/s, niin jaksojen juoksutusvirtaaman ero saa olla enintään 4 m³/s.

Peräkkäisten vuorokausien keskimäärinen juoksutus pitää olla vähintään 70 % ja saa olla enintään 130 % edellisen vuorokauden juoksutuksesta.

Aikavälillä 1.6.–31.10. ja vuorokauden tulovirtaaman ollessa 1,0–2,0 m³/s, juoksutusjaksojen maksimivirtaama saa olla enintään 5,0 m³/s. Vuorokauden kokonaisjuoksutus yhdessä ohijuoksutuksen kanssa ei saa kuitenkaan olla enempää kuin vuorokauden tulovirtaama.

Luvan haltijan tulee varmistaa, että juoksutusmuutokset tulevat alapuolisten voimalaitosten tietoon riittävän ajoissa. - -”

Olemme jo aiemmassa muistutuksessa vedonneet seuraavaan, jota ei mielestämme LSSAVI:n päätöksessä huomioitu. Vesivoimalaitoksen juoksutuksen lyhytaikaissäätö vaatii aina vesilain mukaisen luvan (KHO: 2005:7, Uljua) ja tarkkarajaiset juoksutusmääräykset. Oikeuskäytännössä on edellytetty hakemukseen sisällytettäväksi lyhytaikaissäädön osalta riittävät ja kattavat selvitykset. Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjaratkaisussa KHO: 2018:23 (8.2.2018), joka koskee Voikosken uuden koneyksikön rakentamista aikaisemmin rakennetun voimalaitoksen rinnalle, todennut:

”Koska luvan hakija ei ollut esittänyt suunnitelmaa siitä, miten juoksutuksia oli tarkoitus toteuttaa uudella vesivoimalaitoksella eikä ollut hakemuksessaan arvioinut mahdollisen lyhytaikaissäädön vaikutuksia, lupaviranomaisella ei asiaa ratkaistaessa ollut käytettävissä riittävää selvitystä juoksutusta koskevien lupamääräysten asettamiseksi. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden oli tullut kumota lupapäätös juoksutuksia koskevien sekä vedenkorkeuksien ja virtaamien tarkkailua koskevien lupamääräysten osalta ja palauttaa asia niiltä osin lupaviranomaiselle uudelleen käsiteltäväksi tilaisuuden varaamiseksi hakijalle esittää selvitys lyhytaikaissäännöstelyn toteuttamisesta ja sen vaikutuksista.”

Veden pinnan korkeuden jatkuvat vaihtelut ja virtaaman muutokset huonontavat vedessä olevien lajien elinympäristöjä. Veden pinnan vaihtelu voi jättää kuiville esimerkiksi kutualueita tai lisätä veden syvyyttä niin, että matalissa vesissä suojassa olevat lajit jäävät alttiiksi predaatiolle. Lisäksi ranta-alueilla olevat lajit, kuten rannoilla pesivät linnut kärsivät merkittävästi vaihtelevista vesistöolosuhteista.

Yleiset ja yksityiset hyödyt

LSSAVI:n päätös perustuu edelleen puutteelliseen hakemukseen vaikutusten arvioinnin osalta. Vesilain 3 luvun 4 §:n mukaan vesitaloushankkeelle voidaan myöntää lupa, jos hankkeesta yleisille tai yksityisille eduille saatava hyöty on huomattava verrattuna siitä yleisille tai yksityisille eduille koituviin menetyksiin. Hankkeen aiheuttamat haitat ovat suuremmat kuin hankkeesta saatava hyöty.

Haittoina ovat esimerkiksi veden tilan huonontuminen, veden tilatavoitteen saavuttamisen vaikeutuminen, tiukasti suojeltujen lajien elinympäristöjen heikentyminen sekä lyhytaikaissäännöstelyn haitat vesistön tarjoamille elinympäristöille. Hankkeen vuoksi metsää jouduttaisiin kaatamaan 7,6 hehtaaria.

Lisäksi hankkeessa Inhanjoen yläosan virtaamaa pienenee siten, että vähimmäisvirtaama voi olla vain 12 % joen keskivirtaamasta.

Valtioneuvoston asetuksessa vesitalousasioista (1560/2011) 2 §:ssä on hakemuksessa esittäviksi selvityksiksi edellytetty muun muassa:

8) laskelma tai arvio vesilain 3 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitetuista hankkeen hyödyistä;

9) perusteltu arvio vesilain 3 luvun 6 ja 7 §:ssä tarkoitetuista hankkeen aiheuttamista menetyksistä yleiselle edulle sekä yksityiselle edulle kiinteistö- ja henkilökohtaisesti eriteltyinä;

10) ehdotus toimenpiteiksi hankkeesta aiheutuvien menetysten estämiseksi tai vähentämiseksi sekä ehdotus edunmenetysten korvaamiseksi;

Yhteenvedo

Katsomme, että LSSAVI on tehnyt lupapäätöksen puutteellisiin vesistö- ja luontoselvitykseen pohjautuen. Päätöksessä määritellyt virtaamat on esitetty liian pieniksi. Vesistön, jossa esiintyy lohikaloja, virtaaman tulee olla riittävä ympärivuotisesti. Esimerkiksi taimen, jota virtavesissä alueellamme esiintyy yleisesti, on uhanalainen laji. Sen suurin uhka on elinympäristöjen katoaminen juuri tämänkaltaisten hankkeiden alle. Toteutuessaan rakennettava vesivoimala jää teholtaan suhteellisen pieneksi. Hankkeesta saatava hyöty on todella vähäinen alueelle aiheutuvaan haittaan nähden.

Päätös lisää vesistön muuttuneisuutta ympäristölle haitallisella rakentamisella. Vesivoimalaitoksilla on vesistöön ja sen ympäristöön haitallisia vaikutuksia. Osa haitoista on eriteltyä aiemmissa perusteluissa. Tapauksessa ei ole kyse ei merkittävää haittaa -periaatteen mukaisesta hankkeesta. Hankkeen toteuttaminen aiheuttaa vesiputedirektiivin vastaista huonontumista vesimuodostumalle. Haittoja lisäävän hankkeen sijaan Inhanjoelle tarvittaisiin toimia, jotka parantaisivat joen ekologista tilaa, kuten padon purkaminen.

ALAJÄRVI, 17.5.2024

SLL POHJANMAAN PIIRI RY

Valitus 5

Vaasan hallinto-oikeus
PL 204
65101 VAASA

Viite

**Inhankosken vesivoimalaitoksen rakentaminen, Vaasan hallinto-oikeuden
palauttama asia, Ähtäri. Killin Voima Oy**

Valittajan tiedot

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus,
kalatalousviranomainen

PL 236, 20101 Turku

vaihde 0295 022 500

kirjaamo.varsinais-suomi@ely-keskus.fi

Valitusoikeuden perustuminen

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen
kalatalousviranomainen valvoo elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1373/2018)
4 §:n nojalla yleistä kalatalousetua Ähtärin kaupungin alueella, jossa
Inhankosken vesivoimalaitoshanke sijaitsee.

Päätös, johon haetaan muutosta

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston päätös 10.4.2024 nro
38/2024 (Dnro LSSAVI/15884/2022), Inhankosken vesivoimalaitoksen
rakentaminen, Vaasan hallinto-oikeuden palauttama asia, Ähtäri,
hakijana Killin Voima Oy

Päätöksen kohta, johon haetaan muutosta

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen hakee ensisijaisesti koko päätöksen kumoamista. Toissijaisesti kalatalousviranomaisen hakee päätöksen muuttamista määräaikaiseksi sekä muutoksia sen lupamääräyksiin 8, 9, 15, 16, 17, 23 ja 26 ja voimassa olevan luvan muuttamista koskevaan ratkaisuun.

Vaatimukset päätöksen muuttamisesta

Päätös on ensisijaisesti kumottava ja hakemus hylättävä. Toissijaisesti tulee lupa myöntää ainoastaan 10 vuoden ajalle ja lupamääräykset 8, 9, 15, 16, 17, 23 ja 26 muuttaa seuraaviksi:

8. Inhanjoen luusuaan tulee rakentaa kalatie sekä vanhaan tulvauomaan että säännöstelypadon uittoaukkoon. Inhan tehtaiden padon yhteyteen tulee rakentaa voimalaitoksen alakanavaan laskeva kalatie, ja sen viereistä koskialuetta tulee muokata sellaiseksi, että kalojen nousu myös sen kautta on mahdollista ainakin ylivirtaamalla. Vanhaan tulvauomaan sekä Inhan tehtaiden padon kalatiehen ja sen viereiselle koskialueelle tulee rakentaa vaelluskaloille kutusoraikkoja ja poikasille sopivaa elinympäristöä niihin soveltuville alueille.

Kalateiden välisellä uomaosuudella (13.2.1976 annetun Länsi-Suomen vesioikeuden päätöksen N:o 9/1976 mukaan kunnossapidettävällä uomaosuudella) tulee tehdä kunnostustoimenpiteitä siten, että alivirtaama-aikaan kalankulku on mahdollista sekä ylä- että alavirtaan ja uomaosuuden virta-alueet mahdollistavat vaelluskalojen poikastuotannon niiden poikastuotantopotentiaalin mukaisesti. Kunnostustoimenpiteet tulee toteuttaa siten, että uoman välityskyky ei pienene.

Hankavedestä alavirtaan Inhanjokeen pyrkivien kalojen ohjaamiseksi säännöstelypadolle tulee voimalaitoksen yläkanavan yläpään asentaa 10 mm leveillä raoilla varustettu välppä, joka estää rakoja leveämpien kalojen kulkeutumisen voimalaitoksen yläkanavaan. Säännöstelypadon lähettyville tai padon aukkoihin tulee tarvittaessa tehdä kalojen alasvaellusta edistäviä rakenteita Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla, jos alasvaelluksen varmistaminen sen edellyttää.

Lupamääräysten mukaiset kalatie- ja kunnostussuunnitelmat on esitettävä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään kuuden kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Toteutuksessa on noudatettava kalatalousviranomaisen antamia ohjeita.

9. Luvan haltijan tulee toimittaa lupaviranomaiselle yhteenveto kalojen ylös- ja alasvaelluksen ja vaelluskalojen poikastuotannon tarkkailutuloksista sekä kalateiden toimivuudesta. Luvan haltijan tulee tehdä muutoshakemus kalateiden rakenteisiin ja poikastuotantoalueisiin liittyen, mikäli tulokset osoittavat, että rakenteet tai poikastuotantoalueet eivät toimi riittävän hyvin. Hakemus tulee laittaa vireille 6 vuotta voimailaitoksen käytön alettua ja sen jälkeen tarvittaessa, mikäli kalojen ylös- ja alasvaelluksessa tai vaelluskalojen poikastuotannossa havaitaan ongelmia.

15. Vesivoimalaitokselle saadaan juoksuttaa vettä enintään 15 m³/s. Juoksutukset on hoidettava vesistöennusteen perusteella mahdollisimman tasaisesti ilman lyhytaikaisäännöstelyä siten, että voimalaitoksen, säännöstelypadon ja sen kalateiden kautta juoksutettava yhteenlaskettu virtaama seuraa mahdollisimman hyvin Inhanjoen luonnonmukaista purkautumiskäyrää.

Peräkkäisten vuorokausien keskimääräinen juoksutus pitää olla vähintään 70 % ja saa olla enintään 130 % edellisen vuorokauden juoksutuksesta.

Luvan haltijan tulee varmistaa, että juoksutusmuutokset tulevat alapuolisten voimalaitosten tietoon riittävän ajoissa.

Jäänmuodostumisaikaan juoksutus tulee toteuttaa siten, että se ei lisää haitallista jäänmuodostumista alapuolisessa uomassa ja mahdollistaa tarvittaessa jääkannen muodostumisen.

Edellä mainituista määräyksistä saadaan poiketa tulvasuojelun niin edellyttäessä sekä ennakoimattoman vesitilanteen tai alapuolisen haitallisen jäätilanteen vuoksi.

Voimalan käytössä on lumi- ja valuntatilanne huomioitava ennakoivasti siten, ettei Ähtärinjärven säännöstelyluvan määräykset vaarannu.

16. Säännöstelypadon vanhan tulvauoman kalatiehen on juoksutettava vähintään 1,0 m³/s lukuun ottamatta 1.12.–31.3. välinen aika, jolloin on juoksutettava vähintään 0,5 m³/s. Säännöstelypadon uittoaukon kalatiehen on juoksutettava jatkuvasti vähintään 0,5 m³/s. Juoksutusten säännöstelypadon kalateiden ja muiden aukkojen kautta on oltava jatkuvasti vähintään 2,0 m³/s tai tulovirtaama, jos se on pienempi kuin 2,0 m³/s. Inhan tehtaiden padon kalatiehen on jatkuvasti juoksutettava vähintään 1,0 m³/s ja sen viereiseen koskeen vähintään 1,0 m³/s lukuun ottamatta ajankohtia, jolloin tulovirtaama on pienempi kuin 2,0 m³/s. Tulovirtaaman ollessa pienempi kuin 2,0 m³/s, on puolet siitä jaettava tehtaiden padon kalatiehen ja puolet sen viereiseen koskeen.

17. Kalatiet on otettava käyttöön viimeistään silloin kun voimalaitos otetaan käyttöön. Kalateiden rakenteita, tyyppiä, sijaintia ja juoksutuksia tulee muuttaa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla, jos kalavaelluksen tai vaelluskalojen poikastuotannon varmistaminen sen edellyttää.
23. Luvan haltijan on tarkkailtava kalateiden ja niiden välisen uoman toimivuutta kalojen ylös- ja alasvaelluksessa sekä vaelluskalojen poikastuotannossa Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen hyväksymällä tavalla. Esitys kalataloudelliseksi tarkkailuksi on toimitettava hyväksyttäväksi Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tämä päätös on saanut lainvoiman. Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi päättää, että tarkkailu voidaan lopettaa, jos todetaan, että kalan vaellus ja lisääntyminen alueella on vakiintunut.
26. Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle ja Ähtärin kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Voimassa olevan luvan muuttamista koskevan ratkaisun osalta Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen hakee luvanmyöntötilanteessa muutosta uittoaukon muuttamiseksi kalatieaukoksi. Uittoaukkoon on tarvittaessa tehtävä sen kalatieaukoksi muuttamisen vaatimat muutokset.

Perusteet vaatimuksille

Perusteet päätöksen ensisijaiselle kumoamiselle

Päätös on kumottava, koska hanke vaikeuttaa vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista ja heikentää kalatalouden osalta varsinkin erittäin uhanalaisen taimenen elinolosuhteita Ähtärin reitin yläosalla. Voimalaitoksen haitalliset vaikutukset näille ovat käytännössä pysyvät. Voimalaitoksen rakentamisen seurauksena menetettäisiin sekä vesienhoidossa että kalataloudessa tällä hetkellä vesistöissä esiintyvä potentiaali. Vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista ei saa vaarantaa (Euroopan Unionin tuomioistuimen ns. Weser-tuomio C-461/13) ja kalatalouden osalta hanke ei saa vaikeuttaa erittäin uhanalaisen taimenen luontaisen elinkierron palauttamista Ähtärin reitin yläosalle kalastuslain tavoitteiden mukaisesti. Kalastuslain 1 luvun 1 §:n mukaan kalavarojen käyttö ja hoito on järjestettävä ekologisesti, taloudellisesti ja

sosiaalisesti kestävällä tavalla. Tämä on tehtävä turvaamalla kalavarojen kestävä ja monipuolinen tuotto, kalakantojen luontaiset elinkierrot sekä kalavarojen ja muun vesiluonnon monimuotoisuuden säilyminen. Inhanjoessa suurin este hyvän ekologisen ja kalataloudellisen tilan saavuttamiselle on vesistö rakentamisen aiheuttama elinympäristöjen määrällinen ja laadullinen heikentyminen, mitä voimala entisestään lopulta voimistaisi. Varsinkin lyhytaikaisäättö, yläosan virtaaman lasku ja alasvaelluksen vaikeutuminen voimistaisivat Inhanjoen muuttuneisuutta, mitä kahden vaellusesteen poistuminen ei lopulta kompensoisi.

Vesilain mukaisessa intressivertailussa tulee huomioida hankkeen lopullinen vaikutus Ähtärin reitin yläosan potentiaaliin sekä vesien tilan että kalaston osalta: voimalaitoksen rakentaminen laskisi potentiaalia kalateiden rakentamisesta huolimatta. Intressivertailussa ei sen sijaan tule ottaa huomioon Inhan säännöstelypadon kalatietä, koska hakijalle voidaan odottaa muutenkin tulevan kalatien rakentamisvelvollisuus kyseiselle padolle vesilain 3 luvun 22 §:n ja vesienhoidon toimenpideohjelmassa Inhanjoelle tarpeelliseksi katsottujen toimenpiteiden perusteella. Etelä-Pohjanmaata, Pohjanmaata ja Keski-Pohjanmaata koskevassa vesienhoidon toimenpideohjelmassa 2022–2027 (Teppo (toim.) ym. 2022) hyvän ekologisen tilan saavuttaminen Ähtärin- ja Pihlajaveden reiteillä edellyttää muun muassa Ähtärin alapuolisten vesien kalakantojen liikkumisen mahdollistamista, kalojen riittäviä lisääntymisalueita sekä jokien taimen- ja rapukantojen elinmahdollisuuksia parantamista. Toimenpideohjelman mukaan Inhanjoessa suurin este hyvän ekologisen tilan saavuttamiselle on vesistö rakentamisen aiheuttama elinympäristöjen määrällinen ja laadullinen heikentyminen.

Intressivertailuun liittyen aluehallintovirasto katsoi päätöksessään, että Killin Voima Oy:n lupahakemuksen myötä Inhanjokeen toteutetaan kalatie sekä säännöstelypadon, että Inhan tehtaiden padon ohi, joten säännöstelypadon aiempi kalatievelvoitteen selventäminen ei ole tarpeen. Kalatalousviranomaisen näkemyksen mukaan vesilain 19 luvun 16 §:n mukainen selvittäminen ei kuitenkaan riipu siitä, onko 3 luvun 22 §:n mukainen hakemus käsittelyssä, ja lupaviranomaisen olisi ollut tarpeen jättää intressivertailussa huomiotta Inhan säännöstelypadon kalatie, koska sen voidaan odottaa tulevan vesienhoidon toteuttamiseksi muutenkin, ja selventää vesilupa voimalaitoshakemuksen käsittelyn yhteydessä.

Ähtärin reitin yläosalla taimenen poikastuotantoon soveltuvia alueita on jäljellä suhteellisen vähän, joten vaellusyhteyksien ja poikastuotantoalueiden heikentäminen keskeisellä virtavedellä voimalaitoksen rakentamisen seurauksena vaikeuttaisi merkittävästi lajin nykyisiä elinmahdollisuuksia ja niiden edistämistä sekä kalastuslain että vesienhoidon tavoitteiden mukaisesti. Ähtärin reitin yläosan kalataloudellinen tila on varsinkin Niemisjoella tehtyjen kunnostusten,

Ryötön voimalaitokselle tulevan kalatien ja vesienhoidon odotettavissa olevan edistymisen seurauksena kasvamassa, mutta Inhankosken voimalaitos vähintäänkin vaarantaisi reitin vesienhoidollisen ja kalataloudellisen tilan parantumisen. Asiaa ratkaistaessa on otettava huomioon myös varovaisuusperiaate.

Hakemuksessa ja sitä koskevassa päätöksessä ei ole esitetty tyydyttävällä tavalla arvioita hankkeen vaikutuksista vaikutusalueen vesien ja niiden kalakantojen tilalle, joten kattavaa intressivertailua ei ole mahdollista tehdä. Hakemuksessa esitetty aineisto ja selvitykset ovat siten riittämättömät asian ratkaisemiseksi. Epäselvää on eri kalalajeille voimalaitoksen turbiinin läpikulkeutumisesta aiheutuvien haittojen suuruus, alasvaellusratkaisun toimintatehokkuus, hankkeen kokonaisvaikutukset taimenen poikastuotantoalueille Inhanjoessa ottaen huomioon sekä voimalaitoksen vedenoton ja säännöstelyn seurauksena menetettävät että kalateiden ja kunnostusten myötä syntyvät uudet alueet, luvan mukaisen lyhytaikaisäännöstelyn vaikutukset kalojen poikastuotantoon Inhanjoen ja järvioltaiden virta- ja ranta-alueilla, Ryötön vanhan luonnonuoman vesitykseen ja toimiseen kalatienä Ryötön voimalaitoksen veloitteena, vaikutusalueen vesimuodostumien vedenkorkeuksille, virtaamille, jäätilanteelle ja kalastukselle ja kalojen vaelluksille Inhanjoessa sekä hankkeen vaikutukset Hankaveden (Ähtärinjärven) säännöstelyn kehittämiseksi.

Inhankosken voimalaitoksesta vesiympäristöön kohdistuvia vahinkoja ei nykytiedon perusteella todennäköisesti voida riittävässä määrin vähentää haittoja lieventämällä toimilla. Vesivoimalaitosten rakentamisesta aiheutuu yleisesti sellaista haittaa, ettei varsinkaan vaelluskalojen elinmahdollisuuksien heikentymisen estäminen yleensä ole mahdollista haittoja lieventävistä lupamääräyksistä huolimatta. Vaelluskaloihin liittyvät ongelmat kasvavat entisestään, mikäli vesireitille tulee useampia vesivoimalaitoksia, kuten kävisi Inhanjoellakin Inhankosken voimalaitoksen rakentamisen seurauksena: alapuolella toimivat jo Ryötön ja Vääräkosken voimalaitokset. Inhankosken voimalaitos toisi vesireitille myös lyhytaikaisäännöstelyn, minkä seurauksena Inhanjoesta tulisi patoallasketjun tapainen vesimuodostuma, jollaisissa vaelluskalojen elinkierron elvyttäminen on havaittu käytännössä erityisen haasteelliseksi. Inhan säännöstelypadolle määrätyn kalojen alasvaellusratkaisun toiminta on hyvin epävarmaa, ja täysin toimivan alasvaellusratkaisun rakentaminen Inhanjoen luusuaan saattaa olla mahdotonta. Epävarmuutta sisältyy aina myös kalojen nousureittinä toimivien kalateiden toimivuuteen.

Perusteet päätöksen toissijaiselle muuttamiselle

Mikäli lupa Inhankosken voimalaitokselle myönnetään, on tarpeen asettaa lupamääräykset, joiden perusteella estetään täysin hankkeesta

vesienhoidolle ja luontaisiin kalakantoihin perustuvalla kalastonhoidolle aiheutuvat haitat Ähtärin reitin yläosalla.

Lupa tulee myöntää vain määräaikaisena, koska voimalaitoksesta aiheutuviin kalataloudellisiin vaikutuksiin sisältyy huomattavaa epävarmuutta. Voimalaitokselle voidaan myöntää jatkolupa ainoastaan, mikäli sille määrättävien kalataloudellisten velvoitteiden havaitaan kompensoivan riittävän hyvin voimalaitoksesta aiheutuvia kalataloudellisia haittoja.

Kalojen vaellusyhteyden tulee voimalaitoksen käyttöönoton jälkeen toimia moitteettomasti sekä ylä- että alavirtaan kaikilla virtaamilla Ryötön voimalaitoksen yläpuolisessa Inhanjoessa. Inhan säännöstelypadolle tarvitaan kaksi kalatietä, jotta kalojen nousun padon ohitse Hankavedeen voidaan odottaa onnistuvan moitteettomasti kaikilla virtaamilla. Ilman säännöstelypadon uittoaikon kalatietä on merkittävä riski sille, että varsinkin suurten ohjauksutusten aikana kalat eivät löydä tulvauoman kalatiehen vaan nousevat säännöstelypadon alapuolelle eivätkä pääse padon ohitse. Tulvauoman kalatie on kuitenkin samalla tarpeen kompensoimaan varsinkin Inhanjoen yläosan virtaaman laskun seurauksena tapahtuvaa vaelluskalojen poikastuotantoalueiden menetystä.

Inhan tehtaiden padolla on voimalan alakanavaan laskevan kalatien rakentamisen lisäksi tarpeen muokata viereistä koskialuetta kalojen nousun vähintään ylivirtaamalla mahdollistavaksi, jotta kalojen nousun padon ohitse joen yläosalle voitaisiin odottaa onnistuvan moitteettomasti kaikilla virtaamilla. Kaloja voidaan odottaa nousevan koskialueen kautta varsinkin suurten ohjauksutusten aikana. Voimalaitoksen alakanavaan laskeva kalatie on samalla tarpeen, jotta alakanavaan nousseet kalat löytäisivät nousureitin varsinkin alivirtaamalla.

Inhanjoen virta-alueiden kunnostus on tarpeen kompensoimaan varsinkin Inhanjoen yläosan virtaaman laskun seurauksena tapahtuvaa vaelluskalojen poikastuotantoalueiden menetystä.

Hankavedestä alavirtaan Inhanjokeen pyrkivien kalojen ohjaamiseksi säännöstelypadolle tulee voimalaitoksen yläkanavan yläpään asentaa 10 mm leveillä raoilla varustettu välppä, koska kalojen selviytyminen voimalaitoksen kautta ja kalojen ohjainrakenteen toimivuuteen sisältyy huomattavaa epävarmuutta. 10 mm välpällä pystytään estämään noin 10 cm pidempien kalojen – mukaan lukien taimenen vaelluspoikasten – pääsy voimalaitoksen yläkanavaan ja edelleen joutuminen voimalaitoksen turbiiniin. Säännöstelypadon kalatien ja muiden luukkujen voidaan odottaa toimivan alasvaellusreitinä, jota on mahdollista parantaa tarvittaessa jälkikäteen.

Sekä kalatie- että kunnostussuunnitelmat on esitettävä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle viimeistään

kuuden kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta ja niiden toteutuksessa on noudatettava kalatalousviranomaisen antamia ohjeita, jotta rakennettavien kalojen vaellusreittien ja poikastuotantoalueiden voitaisiin odottaa toimivan asianmukaisesti.

Hakijan tulee tarkkailua sekä kalateiden että poikastuotantoalueiden toimivuutta ja tarvittaessa tehdä niihin muutoksia, mikäli tulokset osoittavat, että ne eivät toimi riittävän hyvin. Muutoksia on tarpeen tehdä aina tarvittaessa. Ilman vaellusreittien ja poikastuotantoalueiden tyydyttävää toimintaa ei voimalaitos riittävällä tavalla kompensoi kalataloudellisia haittoja eikä sillä tällöin ole toimintaedellytyksiä.

Inhankosken voimalaitokselle tulee määrätä sellaiset juoksutuksia koskevat lupamääräykset, ettei lyhytaikaissäännöstelyä voida harjoittaa siitä paitsi Inhanjoelle myös sen ylä- ja alapuolisille järviolueille sekä niiden kalastolle aiheutuvien haitallisten vaikutusten vuoksi. Lupaa lyhytaikaissäännöstelylle ei voida myöskään antaa, koska ei ole riittävällä tavalla arvioitu siitä aiheutuvia kalataloudellisia haittoja. Lyhytaikaissäännöstelylle on mahdollista myöntää lupa ainoastaan riittävien ja kattavien selvitysten perusteella. Inhankosken voimalaitoksen lyhytaikaissäännöstely saattaa muiden – riittämättömien selvitysten vuoksi osin heikosti tunnettujen – kalataloudelle haitallisten vaikutusten lisäksi vaikeuttaa tai tehdä mahdottomaksi ympäristövirtaaman juoksuttamisen Ryötön vanhaan luonnonuomaan Ryötön voimalaitoksen kalatalousvelvoitteen mukaisesti. Asiaa ratkaistaessa on huomioitava korkeimman hallinto-oikeuden päätökset KHO:2018:23 (Woikosken vesivoimalaitoksen rakentaminen) ja KHO:2005:7 (Uljuan säännöstely).

Juoksutuksen säännöstelypadon tulvauoman ja Inhan tehtaiden padon kalateiden sekä tehtaiden padon koskialueen kautta tulee olla jatkuvaa, koska niiden on tarkoitus toimia vaelluskalojen poikastuotantoalueena. Virtaaman Inhanjoessa tulee olla yhteensä 2,0 m³/s tai tulovirtaama, mikäli se on alle 2,0 m³/s, jotta tehtaiden padon yläpuolinen virta-alue sekä tehtaiden padon kalatie ja sen viereinen koskialue kompensoisivat mahdollisimman tehokkaasti voimalaitoksesta aiheutuvia kalataloudellisia haittoja toimimalla vaelluskalojen poikastuotantoalueina. Erittäin uhanalaisen taimenen poikastuotantoon soveltuvien virta-alueiden osalta ei saa tapahtua poikastuotantopotentiaalin laskua voimalan rakentamisen seurauksena.

Töiden aloittamisesta on etukäteen ilmoitettava kirjallisesti myös Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle, jotta kalatalousviranomainen tietää laskuttaa lupamääräyksen 28 mukaisen kalatalousmaksun hakijalta.

Voimassa olevan luvan muuttamista koskevan ratkaisun osalta Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen hakee luvanmyöntötilanteessa muutosta

uittouaukon muuttamiseksi kalatieaukoksi, jotta kalatie voitaisiin rakentaa uittouaukkoon.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty. Asian on esitellyt kalastusbiologi [REDACTED] ja ratkaissut yksikön päällikkö [REDACTED]. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja VARELY/6397/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument
VARELY/6397/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä [REDACTED] 17.05.2024 15:21

Ratkaisija [REDACTED] 17.05.2024 15:34